9 ՀՈՒՆԻՍ 1994 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ # 108 (611)

Ազգ

Azg
armenian daily

SABCO
OVERSEAS TRADING LTD.

LIMASSOL CENTRE, BLOCK B, SUITE 307, P. O. BOX 6543
TEL +357-5-370962
FAX +357-5-370945

OUR BANKERS: B. E. M. O. BANK, LIMASSOL, CYPRUS; FEDERAL BANK OF THE MIDDLE EAST, LIMASSOL, CYPRUS; BANK OF CYPRUS, LIMASSOL, CYPRUS; HELLENIC BANK, LIMASSOL, CYPRUS

Հայաստանի եւ ԱՊՀ երկրների համար
Կիպրոսի եւ Ռոտերդամի պահեստներից

ԾԽԱԽՈՏ, ՄԹԵՐՔ, ԽՄԻՉՔ, ԿԱՂՈՒՅՔ

ուղիղ հասցեատիրոջը՝ նավով եւ ինքնաթիռով

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Դատախազությունը եւ ներքգործնախարարությունը դաժյալ խաչում են արերը

ՇԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Թե՛ Հայաստանի գլխավոր դատախազ Արտավազդ Գեւորգյանը, թե՛ ներքին գործերի նախարարի առաջին տեղակալ Հայկ Հարությունյանը, երեկ Գերագույն խորհրդում անդրադառնալով հանցագործությունների դեմ մղվող պայքարին, ներկայացրին հանրապետությունում կատարված հանցագործությունների համեմատական վերլուծությունը, բերեցին թվեր եւ փաստեր, նշեցին կոնկրետ օրինակներ, թե ինչ տիպի հանցագործություններ են կատարվել, որոնք են պարզվել եւ ովքեր են փախուստի մեջ: Հանցագործությունների կանխման, դրանց բացահայտման եւ իրավապահ մարմինների կողմից այդ ուղղությամբ կատարվող աշխատանքը դատախազը գնահատեց «հեռու բավարար լինելուց»:

Հանցագործություններն աճել են, բայց դրա որոշ տեսակներ նվազել են, ասաց նա: Անցած տարվա սկզբներով, ծանր հանցագործությունների թիվը հասել է 5602-ի, որից 3049-ը չի բացահայտվել: Չբացահայտված է մնում նաեւ 1993 թ. կատարված 315 դիտավորյալ սպանությունից 117-ը: Աճել է փախուստի մեջ գտնվող մարդկանց թիվը:

Դատախազության, ներքգործնախարարության եւ Ազգային անվտանգության պետվարչության կողմից տարվող Ղանդիլյանի, Մարիուս Յուզբաշյանի, Աշոտ Սարգսյանի, Վարդգես Պետրոսյանի, Աշտարակի գործկոմի նախագահ Սուքիասյանի սպանության գործերի քննությունները մինչեւ օրս «հաջողություն չեն ունեցել»:

Իրավական հարցերի հանձնաժողովի նախագահ Կիմ Բալայանն իր ելույթում նշեց, որ հանրապետության ներքին գործերի համակարգը գտնվում է արտասովոր վիճակում, որ գլխավոր դատախազը հանդուրժում է ներքին գործերի նախարարի կեցվածքը, որ ոչ միայն չեն կատարվում դատախազի հրահանգները, այլեւ դրանք չեն ստանում պատասխան:

Պատգամավորների հարցումների կիզակետը ներքին գործերի նախարարի անձն էր: Թե առեւտրի նախարարի կալանքը, որը դատախազությունը ապօրինի է համարում, թե հայտնի միլիոնների հարցը կրկին ջրի երես դուրս եկան: Բայց Գերագույն խորհուրդն այդպես էլ որեւէ որոշում չկայացրեց, թեեւ Կիմ Բալայանն առաջարկեց մի նախագիծ, որի երկրորդ կետով Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին առաջարկվում է վերանայել Վանո Սիրադեղյանի նշանակման հարցը, իսկ ԳԽ դատախազին՝ ուժեղացնել ՆԳ մարմինների գործունեության հսկողությունը:

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍ

Ռուսաստանը չի սպառնում սառը պատերազմով

ԲԱՔՈՒ, 7 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Լրագրողներն իրենց հաղորդումներում աղավաղել են թուրք-ռուսական հարաբերությունների վերաբերյալ Թուրքիայի զորքերի գլխավոր շտաբի պետ գեներալ Դողան Գյուրեշի խոսքերը: Գեներալը չի ասել, թե Ռուսաստանը այժմ էլ մեր երկրին սպառնում է սառը պատերազմով», հայտարարեց Ադրբեջանում Թուրքիայի դեսպանատան մամլո խորհրդական Թուրգութ Ա-րը, մեկնաբանելով Գյուրեշի համապատասխան արտահայտության առթիվ այդ երկրի ղեկավարությանը Ռուսաստանի արտգործնախարարության հղած նոտան: Նա նշեց, որ երկու երկրների միջեւ վաղուց առկա են բարիդրացիական հարաբերություններ, որոնք ամրապնդվել են քաղաքական, տնտեսական եւ առեւտրական սերտ կապերով:

ԹՈՒՐՔԻԱ

Թոմաս Յանգ. BP-ի համբերությունն անսահման չէ

ՍՏԱՄԲՈՒԼ, 7 ՀՈՒՆԻՍ, ԽԱՉԱՐ ՍԵՐՎԻՍ-ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Այստեղ հունիսի 6-ին սկսվեց Ադրբեջանի պետական նավթային ընկերության եւ արեւմտյան նավթային ընկերությունների կոնսորցիումի բանակցությունների հերթական փուլը «Ազերի» եւ «Չիրագ» հանքավայրերի մշակման շուրջը: Ինչպես ասաց Ադրբեջանում Բրիտանիայի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Թոմաս Յանգը, ինքը վստահ չէ, բայց հույսով է, որ ներկա հանդիպումը կհանգեցնի նավթային պայմանագրի ստորագրման, որտեղ կհամաձայնեցվեն նավթի ու գազի [illegible] ծավալները, պայմանագրի մասնակից [illegible] յուրաքանչյուր երկրի բաժինը, ինչպես նաեւ կ[illegible] նարկվեն առաջիկա տասնամյակներում նավթահանույթի բնագավառում ադրբեջանա-բրիտանական համագործակցության հեռանկարներ[illegible]: Յանգը ընդգծեց, որ պայմանագրի ստորագրումը «կարեւոր է առաջին հերթին Ադրբեջանին, որի նավթի պաշարներն արագորեն հետախուզվելով եւ օգտագործվելով, լայն հեռանկարներ կբացեն հանրապետության առջեւ»: Երկու պետությունների քաղաքական հարաբերությունների վրա պայմանագրի ճգճգման հնարավոր ազդեցության առնչությամբ Թոմաս Յանգը նշեց, որ Բրիտանիայի եւ Ադրբեջանի հարաբերությունները չեն սահմանափակվում Մեծ Բրիտանիայի նավթային շահերով, դրանք անհամեմատ լայն են: «Սակայն պայմանագրի ստորագրումը կդառնա մեր բարեկամական հարաբերությունների եւս մեկ ծանրակշիռ հավաստում: Անգլիական կողմը մեծ գումարներ է ծախսում այդ պայմանագրի նախապատրաստման վրա [illegible] կուզենար ի վերջո տեսնել իր ներդրումների [illegible]: Հակառակ դեպքում «Բրիթիշ [illegible]» ընկերության ղեկավարությունը ստիպված կլինի վերանայել իր դիրքերն Ադրբեջանում, քանի որ նրա համբերությունն անսահման չէ», հայտարարեց Անգլիայի դեսպանը:

ԵՐԵՎԱՆ

Կլինե՞ն արդյոք ռուսական բազաներ Հայաստանում

Պավել Գրաչովը ժամանեց Երեւան

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Երեկ երեկոյան Երեւան ժամանեց Ռուսաստանի պաշտպանության նախարար Պավել Գրաչովը եւ նույն օրը հանդիպում ունեցավ Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հետ: Ըստ Ինտերֆաքս գործակալության, ռուս նախարարի այցի հիմնական նպատակը Հայաստանի տարածքում ռուսական ռազմական բազաների խնդրի քննարկումն է, թեեւ ամենայն հավանականությամբ կքննարկվեն նաեւ Ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորմանն ուղղված ռուսական միջնորդական ջանքերն ու մասնավորապես խաղաղարար ուժերի տեղաբաշխման խնդիրները:

Ինչ վերաբերում է Հայաստանի տարածքում տեղաբաշխված ռուսական զորքերին, ապա հիշեցնենք, որ առ այսօր ռազմական բազաների վերաբերյալ որեւէ պայմանագիր ստորագրված չէ: Ռուսաստանի խորհրդարանը մինչեւ այսօր չի վավերացրել Հայաստանի եւ Ռուսաստանի միջեւ ստորագրված փոխադարձ անվտանգության, համագործակցության եւ բարեկամության այսպես կոչված «մեծ» պայմանագիրը, իսկ Հայաստանի խորհրդարանն իր հերթին առ այսօր չի վավերացրել «փոքր» պայմանագիրը, որը վերաբերում է Հայաստանի տարածքում տեղաբաշխված ռուսական զորքերի կարգավիճակին: Տես # էջ 2

ՍԱՆԿՏ ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ

Ղարաբաղը չմասնակցեց նիստին

Սպասվում է քառակողմ հանդիպում

Պետերբուրգում անցկացվող միջխորհրդարանային վեհաժողովի խորհրդի անդամներն երեկ առավոտյան նիստում ընդգծեցին ԱՊՀ երկրների խորհրդարանների փոխգործողությունն ուժեղացնելու անհրաժեշտությունը:

Խորհուրդը, որի նիստը վարում էր Վլադիմիր Շումեյկոն, ԱՊՀ պետությունների խորհրդարաններին առաջարկեց սահմանադրական մարմինների գործողությունները համաձայնեցնել ազգային օրենսդրություններ մշակելիս եւ ԱՊՀ շրջանակներում ընդունված պայմանագրերի ու համաձայնագրերի իրականացման մեխանիզմները գործի դնելիս: Ընդգծվեց ԱՊՀ զարգացման սկզբունքային հարցերի առթիվ լրատվության փոխանակումն ընդլայնելու, փոխադարձ խորհրդակցություններ անցկացնելու անհրաժեշտությունը:

Հակառակ կանխատեսումներին, Լ. Ղարաբաղի պատվիրակությունը երեկ չմասնակցեց վեհաժողովի նիստին: Այդ որոշումն ընդունվել էր նիստից առաջ, վեհաժողովի խորհրդի նախագահ Վլադիմիր Շումեյկոյի եւ ԼՂՀ ԳԽ նախագահ Կարեն Բաբուրյանի հանդիպման ժամանակ: Մյուս կողմից, Ղարաբաղի հարցով ԱՊՀ միջխորհրդարանական խմբի ղեկավար Մեդերկան Շերիմկուլովը երեկ հանդես եկավ հաղորդմամբ, որից հետո մտքերի փոխանակություն չծավալվեց, այլ որոշվեց նիստից հետո կազմակերպել քառակողմ հանդիպում Ռուսաստանի, Հայաստանի, Ադրբեջանի եւ ԼՂՀ խորհրդարանների ղեկավարների միջեւ:

Լեռնային Ղարաբաղի խորհրդարանի ղեկավար Կարեն Բաբուրյանը, մինչ այդ, նախքան Ս. Պետերբուրգ մեկնելը հույս էր հայտնել, որ Լեռնային Ղարաբաղին առնչված հակամարտության կարգավորման վերաբերյալ Բիշքեկի համաձայնագիրը «կգտնի իր հետագա զարգացումը»: «Իմ կարծիքով, ասել էր նա Սնարի թղթակցին կիրակի օրը Ստեփանակերտում, Ադրբեջանի կողմից Ռուսաստանի խաղաղ նախաձեռնության շարունակվող ականահարումը բացատրվում է նրանով, որ պաշտոնական Բաքվի քաղաքականության վրա մեծապես ազդում են նորող երկրները, նախեւառաջ Թուրքիան եւ ադրբեջանական նավթով շահագրգռված պետությունները»: Սակայն, ընդգծել էր Կարեն Բաբուրյանը, հաշտության գործընթացի այլընտրանք գոյություն չունի:

Ցխինվալի. Ապակայունացման վտանգը չեզոքացվեց

ԹԲԻԼԻՍԻ, 8 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Ցխինվալի շրջանում իրադրության ապակայունացման վտանգը չեզոքացված է Ռուսաստանի խաղաղարար ուժերի եւ ԵԱՀԽ դիտորդների շնորհիվ», հունիսի 7-ին Վրաստանի հեռուստատեսությամբ կայացած հարցազրույցի ժամանակ հայտարարեց Ցխինվալում պետության ղեկավարի անձնական ներկայացուցիչ Վաժա Խաճապուրիձեն: Խաճապուրիձեն այն կարծիքին է, որ Ցխինվալի 16-ամյա բնակիչ Պետրովի սպանությունը, որի դիակը գտնվել էր Ջավարաշենի վրացական գյուղի տարածքում, այնուհետեւ հաջորդած երկու սպանությունները, որոնց զոհ էին գնացել Մեղվրիսխևի գյուղի վրացի բնակիչներ, կատարել էին ծայրահեղորեն տրամադրված տեղացի բնակիչները: Վաժա Խաճապուրիձեի կարծիքով, գեներալ Պավլովը, որը գլխավորում է խաղաղարար կազմավորումները, «խելացի դրական դեր խաղաց լարվածության լիցքաթափման խնդրում»: «Վերջին ամիսներին Հարավային Օսիայի իրադարձություններին ավելի քիչ ուշադրություն է դարձվում, քան արխազական հիմնախնդրին, բայց դա կարելի է շտկել», ասաց Խաճապուրիձեն:

Պարտադիր վայրէջք Սոչիում

ՄՈՍԿՎԱ, 8 ՀՈՒՆԻՍ, WSJ, USIS: Ռուսական ռազմական ինքնաթիռների հրահանգին ենթարկվելով, ամերիկյան C-130 Հերկուլես տիպի բեռնատար օդանավը, որ Ֆրանկֆուրտից թռիչք էր կատարում դեպի Թբիլիսի, պարտադիր վայրէջք կատարեց Սոչիի օդանավակայանում: Օդանավի անձնակազմը հետաքննության ենթարկվելուց հետո շարունակեց թռիչքը դեպի Վրաստանի մայրաքաղաք: Մոսկվայում ռուսական իշխանությունները միջադեպի մասին անմիջապես տեղյակ պահեցին Մ. Նահանգների դեսպան Թոմաս Պիկըրինգին, որից նախագահ Ելցինի անունով խնդրվեց իր հերթին տեղյակ պահել նախագահ Քլինթոնին: Ամերիկյան կողմի պնդմամբ, օդանավը օժանդակ ապրանքներ էր հասցնում Թբիլիսիում Մ. Նահանգների դեսպանատան համար: Ռուսական կողմը հավելյալ որեւէ բացատրություն չտվեց պատահարի մասին:

Կոլումբիայում զոհվեց 100 մարդ

ՍԱՆՏԱ ՖԵ ԴԵ ԲՈԳՈՏԱ, 8 ՀՈՒՆԻՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Երկուշաբթի օրը Կոլումբիայում երկրաշարժի առաջացրած սողքերի հետեւանքով զոհվեցին առնվազն 100 եւ անհետ կորան մոտ 500 մարդ, քանդվեցին հարյուրավոր տներ: Բացի դրանից, գետերի հորդացման պատճառով հեղեղման սպառնալիքի տակ են հայտնվել երկրի հարավարեւմուտքում գտնվող սուրճի տնկարանները եւ բնակավայրերը: Կոլումբիայի սեյսմիկ ծառայությունները չեն բացառում ստորգետնյա ցնցումների կրկնության հնարավորությունը:

Աֆրիկան կօգնի

ՄԱԿ, 8 ՀՈՒՆԻՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Կոնգոն, Նիգերիան եւ Մալին խոստացել են զորքեր հատկացնել Ռուանդայում ՄԱԿ-ի ռազմական գործողության համար: Այդ մասին այստեղ հաղորդեց ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարի պաշտոնական ներկայացուցիչ Ֆրեդ Էքհարդը: «Կոնգոն, Նիգերիան, Մալին խոստացել են մեկական հետեւակային վաշտ ուղարկել՝ յուրաքանչյուրը 120-130 զինծառայողից բաղկացած, որոնք կմտնեն Ռուանդայում օգնություն ցույց տվող ՄԱԿ-ի ուժերի կազմի մեջ», ասաց նա:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

ԱՅՍ

Կլինե՞ն արդյոք ռուսական ռազմակայաններ Հայաստանում

Սկիզբը էջ 1

Իսկ Հայաստանում ռուսական 3 ռազմական բազաներ ստեղծելու վերաբերյալ համաձայնագրի նախագիծը, հավաստի աղբյուրների համաձայն, պատրաստ է, եւ չի բացառվում, որ Պավել Գրաչովի այցի հիմնական նպատակը լինի այդ նախագծի ընդունումը եւ պայմանագրի ստորագրումը: Մինչդեռ չի կարելի միանշանակորեն պնդել, թե այդ ասպարեզում Հայաստանի իշխանությունները միանման դիրքորոշում ունեն: Համենայնդեպս, ԳԽ արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովում գերիշխում է այն կարծիքը, թե Հայաստանում տեղաբաշխված ռուսական զորքերի զորանոցները, հարակից կառույցները եւ այլն, պետք է պատկանեն Հայաստանին, եւ Հայաստանը ոչ միայն չպետք է հոգա ռուսական զորքերի ծախսերի մի մասը, այլեւ Ռուսաստանը Հայաստանին պետք է այդ շենքերի վարձակալման համար վճարի: Կան նաեւ տնտեսական բնույթի այլ խնդիրներ:

Ինչ վերաբերում է ղարաբաղյան ռազմաճակատի երկայնքով ռուսական խաղաղարար ուժերի տեղաբաշխմանը, որն ադրբեջանական կողմի մերժումների հիմնական պատճառն է, եւ որի տեխնիկական մանրամասներն առայժմ մշակված չեն, ապա ռուս նախարարն ամենայն հավանականությամբ չի անտեսի նաեւ այս հարցը եւ լրացուցիչ մանրամասներ կճշտի, քանի որ հայկական կողմը վաղուց արդեն անվերապահորեն ընդունել է խաղաղարար ուժերի անհրաժեշտությունը, եւ ձգձգման հիմնական պատճառն Ադրբեջանն է:

Կստորագրվի՞ արդյոք Հայաստանի տարածքում ռուսական ռազմական երեք բազաների ստեղծման պայմանագիրը: Հայաստանում վաղուց արդեն ոչ ոք չի կասկածում, որ դա ընդամենը ժամանակի խնդիր է, եւ դրանով իսկ Ռուսաստանը մեկ անգամ եւս վերջնականապես ու աներկբայորեն կհաստատի իր իրավունքներն այս շրջանում: Գուցե դրանից հետո՞ հնարավոր կլինի հուսալ, որ վերջապես այս հողի վրա եւս խաղաղություն կհաստատվի:

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

Դեսպան Կազիմիրովը նախատեսում է այցելել Իրան

Բաքու կատարած իր հերթական այցից հետո Վլադիմիր Կազիմիրովը հայտարարեց, որ ներկայումս հակամարտող կողմերից եւ ոչ մեկը ի վիճակի չէ մյուսին ինչ-ինչ պայմաններ ու պահանջներ թելադրել: Նրա կարծիքով, Ռուսաստանի խաղաղարար առաքելությունը կողմերից «չափն անցնող պահանջներ» չի ընդունում, որովհետեւ դրանք շեղումներ են փոխզիջման ուղուց: «Մենք բանակցություններն արդյունավետ չենք համարում այն ժամանակ, երբ կողմերը փորձում են ամրագրել իրենց սկզբունքային դիրքորոշումները», հայտնել է Կազիմիրովը: Ռուսաստանի դեսպանի խոսքերով, ներկայումս ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի ղեկավարը ավելի լավ է գնահատում հակամարտության կարգավորման հարցում Ռուսաստանի տեղն ու դերը: «Ձեւավորվում է այն տանդեմը, որը կարող է ավելի դրական եւ ավելի արագ արդյունքների հանգեցնել: Կարեւոր չէ, թե ով է կանգնած առաջին, իսկ ով՝ երկրորդ տեղում:

Կարեւոր է, որպեսզի մենք գնանք նույն ուղղությամբ եւ զուգակցենք մեր ջանքերը, համաձայնեցնենք դրանք», ընդգծել է Վլադիմիր Կազիմիրովը: Նա հաղորդել է նաեւ, որ ծրագրվում է հակամարտության տարածաշրջան ԵԱՀԽ-ի եւ Ռուսաստանի ներկայացուցիչների համատեղ ուղեւորությունը, որի ընթացքում մեկ անգամ եւս կքննարկվի համատեղ աշխատանքի ընդհանուր ծրագիրը: Տարածաշրջանի ներկայիս իրավիճակը Կազիմիրովը գնահատել է որպես փխրուն զինադադար: Կազիմիրովը հաղորդել է նաեւ, որ մոտ ժամանակներս մտադիր է Իրան այցելել: Այցելության ընթացքում Իրանի ղեկավարության հետ ղարաբաղյան խնդրի կարգավորման վերաբերյալ խորհրդակցություններ կանցկացվեն: Ըստ Կազիմիրովի, Իրանը, ինչպես եւ Ռուսաստանը, շահագրգռված է տարածաշրջանում պատերազմի շուտափույթ ավարտով:

ՆՏ

Յան Էլիասոնը հանդես եկավ ղարաբաղյան հիմնախնդրին նվիրված զեկուցումով

Վերջերս Շվեդիայում իր աշխատանքն ավարտեց «Հակամարտությունների լուծման ծրագիր» թեմայով մեկուկես ամիս տեւած սեմինարը: Այն կազմակերպել էր Ուպսալա քաղաքի համալսարանի խաղաղության եւ հակամարտությունների ուսումնասիրման բաժանմունքը: Սեմինարին մասնակցել են 28 երկրի, այդ թվում եւ Հայաստանի, ինչպես Հելսինկյան քաղաքացիական վեհաժողովի անդամի, ներկայացուցիչները:

Համալսարանում դասախոսությունների ամբողջ մի շարք կարդացվեց, անցկացվեցին թեմատիկ սեմինարներ: Պարապմունքները վարում էին հայտնի գիտնականներ եւ դիվանագետներ: Հարկ է նշել սեմինարի աշխատանքին ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի ղեկավար Յան Էլիասոնի մասնակցությունը, որը հանդես եկավ «Միջնորդություն» թեմայով զեկուցումով, ուր մանրամասն ներկայացված էր Լեռնային Ղարաբաղի հիմնախնդիրը:

ՆՏ

ԴԻՎԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ

Լիբանանում ՀՀ դեսպանատան բացումը հունիսի 13-ին

Լիբանանում Հայաստանի դեսպանատան ժամանակավոր հավատարմատար Երվանդ Մելքոնյանը տեղի հայկական մամուլում հաղորդագրություն է հրապարակել այն մասին, թե դեսպանատան պաշտոնական բացումը տեղի կունենա առաջիկա հունիսի 13-ին, Հայաստանի արտգործնախարար Վահան Փափազյանի գլխավորած պատվիրակության ներկայությամբ: Բացի արտգործնախարարից, այդ պատվիրակության կազմում կլինեն այժմ արդեն ԱԳՆ նախարարի տեղակալ Էդվարդ Զոլոյանը, սփյուռքի վարչության պետ եւ նախարարի տեղակալ Էդվարդ Մելքոնյանը, Մերձավոր Արեւելքի վարչության պետ Հենրիկ Գրիգորյանը, արաբական երկրների բաժնի վարիչ Արշակ Փոլադյանը եւ ԱԳՆ գործերի կառավարիչ Գագիկ Պետեյանը: Ըստ հաղորդագրության, բացման արարողությանը մասնակցելու են հրավիրվել Եգիպտոսում ՀՀ հավատարմատար Էդվարդ Նալբանդյանը, Սիրիայում նրա պաշտոնակից Դավիթ Հովհաննիսյանը եւ Հալեպում գլխավոր հյուպատոս Լեւոն Սարգսյանը: Նախորդ օրը, հունիսի 12-ին, պատվիրակությունը Անթիլիասի Մայր տաճարում կմասնակցի դրոշակի օրհնության արարողությանը: Հաղորդագրության վերջում կոչ է արվում բոլոր ազգակիցներին միանալ «ապրելու ազգային հպարտության այդ երջանիկ պահը»:

Սահմանային առեւտուր. Ամեն կողմից՝ 40 ներկայացուցիչ

ԵՐԵՎԱՆ, 8 ՀՈՒՆԻՍ, ՄՆԱՐՔ: Հայաստանից եւ Իրանից 40-ական ներկայացուցիչ կմասնակցի երկու երկրների միջեւ կատարվող սահմանամերձ առեւտրում, որը կբացվի հունիսի 11-ին: Այդ մասին այսօր հաղորդեցին Հայաստանի էկոնոմիկայի նախարարությունում: Հայաստանից ներկայացուցիչների մեծամասնությունն ընտրված է արդյունաբերության, էկոնոմիկայի, առեւտրի, նյութական ռեսուրսների հանրապետական նախարարությունների, ինչպես նաեւ պետական այլ ձեռնարկությունների ներկայացմամբ, որոնք հիմնականում գործում են Իրանին սահմանամերձ շրջաններում:

Մնացած 14-15 բաժինը տեղերի հարցը, որոնք զբաղեցնելու են ոչ պետական հատվածի ներկայացուցիչները, վերջնականապես կլուծվի մոտ օրերս Երեւանի ֆոնդային բորսայի աճուրդում: Մեկ տեղի նախնական գինը հավասար է 10 նվազագույն աշխատավարձի, այսինքն 1760 դրամի, կամ մոտ 4 դոլարի, ըստ փոխարժեքի: Սահմանամերձ առեւտրի մասնակիցները հիմնականում ապրանքներ կարտահանեն: Էկոնոմիկայի նախարարությունում հաղորդեցին նաեւ, որ երկու երկրների սահմանում հավանաբար չեզոք կհայտարարվեն ներմուծման մաքսերը: Հայաստանում արտահանման մաքսերը չեզոք են հայտարարվել դեռ անցյալ տարի:

ՀԱՄԱՌՈՏ

MSF-ը սկսեց դեղորայք բաշխել

«Բժիշկներ առանց սահմանի» (MSF) բելգիական կազմակերպությունը դեղորայքի եւ բժշկական սարքավորումների բաշխումը Երեւան քաղաքի բժշկական օբյեկտներում սկսեց հունիսի 7-ին, Նորքի շտապօգնության հիվանդանոցից եւ Երեւանի զինվորական հոսպիտալից: Բաշխման գործը ղեկավարում են MSF բժշկական ծրագրի տնտեսական ադմինիստրատոր Բեննուա Դրեսը եւ կոորդինատոր Համիկ Հարությունյանը: Վերջինս հայտնեց, որ բաշխված դեղորայքը կբավականացնի մոտ երեք ամիս: Օգնության հասցեատերերի ցուցակում են նաեւ Մարալի վնասվածքաբանության եւ օրթոպեդիայի ինստիտուտը, Հանրապետական հիվանդանոցը եւ Կանաքի կայազորային հոսպիտալը:

ՆՏ

Խորհրդարանը չանսաց

ԵՐԵՎԱՆ, 8 ՀՈՒՆԻՍ, ՄՆԱՐՔ: Հայաստանի խորհրդարանն այսօր համաձայնություն չտվեց քրեական պատասխանատվության ենթարկելու հանրապետության երկրորդ քաղաքի՝ Գյումրիի նախկին քաղաքապետ, պատգամավոր Լեւոն Աղամյանին: Նրա կողմից թույլ տված իրավախախտումների մասին վկայող փաստեր ներկայացրած հանրապետության գլխավոր դատախազի միջնորդագիրը չբավարարվեց նույնիսկ կրկնակի քվեարկությունից հետո:

Մյուս կողմից, Հայաստանի նոր սահմանադրության նախագծերը, ընտրությունների մասին օրինագիծը երկուշաբթի կքննարկվեն խորհրդարանի արտահերթ նիստում: Քննարկվելու է սահմանադրության երկու նախագիծ՝ [illegible] նախագահական հանձնաժողովի մշակած պաշտոնականը եւ վեց ընդդիմադիր կուսակցությունների այլընտրանքայինը:

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

«Քաղաքացիական պատերազմը աղետ կլիներ»

Այս վերնագրով «Ռոսիյսկայա գազետա» թերթը ապրիլի 30-ի համարում տպագրել է Երեւանի իր սեփական թղթակցից Կարեն Թոփչյանի հարցազրույցը Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցության՝ «առավել ազդեցիկ ընդդիմադիր կուսակցություններից մեկի» ղեկավար Ռուբեն Միրզախանյանի հետ: Ընդհանրապես, կարծիք կա, ոչ անհիմն, թեկուզ հենց հարեւան հանրապետությունների օրինակով, որ Հայաստանի քաղաքական իրադրությունը միանգամայն հանգիստ է, Հայաստանի խորհրդարանը բարեհաջող գործում է արդեն չորս տարի, իսկ Նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը չի էլ մտածում պաշտոնաթողության մասին: ՌԱԿ Հանրապետական վարչության ատենապետը քննարկում է այս եւ ուրիշ հարցեր, մասնավորապես, նշելով, որ քաղաքական իրադրության հանգստությունը «այնուամենայնիվ, թվացյալ է», իսկ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հաջողությունը բացատրում է հետեւյալ պատճառներով: Առաջին՝ Ղարաբաղի ռազմական հաջողություններով. 1992 թ.-ից նախաձեռնությունը պատերազմում անցել է հայերի ձեռքը: Երկրորդ՝ Հայաստանի ղեկավարը, ի տարբերություն այլ նախկին միութենական պետությունների ղեկավարների, ավելի զուսպ ներքին եւ արտաքին քաղաքականություն է վարում: Եւ երրորդ՝ Հայաստանի Հանրապետության խորհրդարանը չորս տարվա գործունեությամբ այդպես էլ իսկական ընդդիմություն չդարձավ:

Ռուբեն Միրզախանյանը անդրադառնում է նաեւ հայ-ռուսական հարաբերություններին, ավելի որոշակի, թե Հայաստանում ինչ ազդեցություն են թողնում Ռուսաստանի իրադարձությունները, եւ որ Հայաստանի համար անհամեմատ դժվար կլինի առանց ռուս-հայկական սերտ դաշինքի, իսկ Հայաստանի քաղաքական իրադարձությունների հնարավոր զարգացումն անմիջականորեն կապված է մոսկովյան փոփոխությունների հետ: «Եւ եթե Ռուսաստանի ապագան սեւ կողմերով անհայտ է, նույնը կարելի՞ է ասել եւ Հայաստանի ապագայի մասին», եզրափակում է ՀՌԱԿ ատենապետը:

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Հելսինկիում դանդաղում են

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 8 ՀՈՒՆԻՍ, ՄՆԱՐՔ: Հելսինկիի բախումնային կացությունների կարգավորման քաղաքացիական համաժողովի գործունեության հիմնական թերությունը «հետեւողականության բացակայությունն է ընդունված որոշումների կատարման եւ գործնական ձեռնարկումների արագության խնդրում»: Այս կարծիքին է Լեռնային Ղարաբաղի «Հելսինկյան նախաձեռնություն-92» կոմիտեի փոխկապակցող Կարեն Օհանջանյանը:

Դրա հաստատումն է թեկուզ եւ այն փաստը, ասաց նա այսօր հարցազրույցի ժամանակ, որ անցյալ տարի Հելսինկիի քաղաքացիական համաժողովի նախատեսած «Խաղաղության քարավանը», որով նախատեսվում էր բախումնային գոտիներում, այդ թվում Լեռնային Ղարաբաղում եւ Ադրբեջանում, տպավորիչ խաղաղարար ձեռնարկումներ իրականացնել քաղաքական ու հասարակական անվանի գործիչների մասնակցությամբ, «այդպես էլ մնաց թղթի վրա»:

Իսկ, Օհանջանյանի կարծիքով, Հելսինկիի քաղաքացիական համաժողովի աշխատանքում կարեւոր հանգամանք պետք է համարել այն, որ այդ «ԵԱՀԽ-ի խաղաղարար ոչ կառավարական կազմակերպությունը պարբերաբար անց է կացնում զանազան խորհրդաժողովներ, սեմինարներ, հանդիպումներ, որոնցում Լեռնային Ղարաբաղը ներկայացված է որպես այդ համաժողովների իրավահավասար մասնակից: Նման կարգավիճակը, նրա խոսքերով ասած, ԼՂՀ ներկայացուցիչներին հնարավորություն է ընձեռում համաշխարհային իրավապաշտպան լսարանին ծանոթացնել Ղարաբաղի հիմնախնդրի հիմնական կողմերին, որը, ինչպես ցույց տվեց ժամանակը, հետզհետե ավելի մեծ ըմբռնման է արժանանում:

Մահապարտ օդաչուի կինը Ղարաբաղում

Հունիսի 5-ին Ստեփանակերտ են ժամանել Սվետլանա եւ Վասիլի Բելիչենկոները՝ 1992 թվականի օգոստոսի 20-ին ԼՂՀ երկնքում խփված եւ այս տարվա մայիսի 23-ին ռազմական տրիբունալի կողմից պատժի առավելագույն չափով դատապարտված, Ադրբեջանի ռազմաօդային ուժերի օդաչու Յուրի Բելիչենկոյի կինն ու հայրը:

Սվետլանա Բելիչենկոն Նոյյան տապան գործակալության թղթակցին ասել է, որ Լեռնային Ղարաբաղում եղած այս երկու օրվա ընթացքում զգացել է այս ժողովրդի բարությունը եւ լավ ու բարի վերաբերմունքի այս տպավորություններով որոշել է դիմել ԼՂՀ ԳԽ նախագահի պաշտոնակատար Կարեն Բաբուրյանին՝ Յուրի Բելիչենկոյին ներում շնորհելու եւ պատժի առավելագույն չափը (գնդակահարություն) ազատազրկմամբ փոխարինելու խնդրանքով:

«Ինձ անհրաժեշտ է ժողովրդի ներումը: Հնարավոր է, որ ԳԽ-ն ներում շնորհի, կների՞ արդյոք այս բազմաչարչար ժողովուրդը: Իսկ ժողովուրդն այստեղ իսկապես բարի է, մարդասեր եւ ինձ թվում է, որ երբ Յուրին իմանար նրանց մասին, այն մասին, որ այստեղ այնպիսի մարդիկ չեն, ինչպես նրան Ադրբեջանում են ներկայացրել, նա երբեք էլ չէր համարձակվի այդպիսի բան անել», ասել է Սվետլանա Բելիչենկոն:

ՆՏ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
Վաճառվում է դաշնամուր
Զանգահարել 524011

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան Դ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս 562941, AT&T (7 8852) 151065
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՅԱՄԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 529221
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայութիւն / 581841
Ոճը եւ ձեւաւորումը՝ ՊԱՒԷԼ ՂԱԼԱՔԵԱՆԻ
Apple Macintosh համակարգչային ծառայութիւն «Ազգ» թերթի
Azg armenian daily
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010
Published in U.S.A. by AZG Publishing Co.,
22122 Sherman Way, Suite 203, Canoga Park,
CA 91303, Call (818) 598-0423 Fax
(818)340-9819 for subscription rates.
Publisher - Հրատարակիչ
Dr. Krikor Krikorian -
Դոկտ. Գրիգոր Գրիգորեան
Executive Director - Տնօրէն
Vartan Karaoghlanian -
Վարդան Գարաօղլանեան
Production Manager -
Raffi Shoubookian
Արտադրութիւն
Րաֆֆի Շուպուքեան
«ԱԶԳ» օրաթերթը հաւաքւում է ՄԱՆ «ԱՐԱՐԱՏ» ՍՊԸ-ի համակարգչային կայանում
Հեռախօս 7 8852 281425
Ֆաքս 7 8852 285082
E-MAIL INTERNET: ROOT
YEREVAN @ REX. IASNET. COM

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՇՐՋԱՆ ԱՊՀ

ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ

Համաձայնագրի տեքստը վերջնականապես համաձայնեցվեց

ՄՈՍԿՎԱ, 7 ՅՈՒՆԻՍ, ՌԻԱ ՄՆԱՐՔ: Ռուսաստանի եւ Եւրադաշինքի գործակցության ու համագործակցության համաձայնագրի տեքստը վերջնականապես համաձայնեցվեց Եւրադաշինքի ներկայացուցիչների՝ Հունաստանի, Բելգիայի եւ Գերմանիայի արտաքին քաղաքական գերատեսչությունների դեպարտամենտների տնօրենների հետ երկուշաբթի Մոսկվայում, արտաքին գործերի փոխնախարար Վիտալի Չուրկինի վարած կոնսուլտացիաների ընթացքում: Այդ մասին հունիսի 7-ին լրագրողներին հաղորդեց Ռուսաստանի Դաշնության արտգործնախարարության տեղեկատվության ու մամուլի դեպարտամենտի տնօրեն Գրիգորի Կարասինը: Անցած շաբաթ Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը հայտարարեց, որ Ռուսաստանի եւ Եւրադաշինքի համաձայնագրի նախապատրաստման դեպքում ինքը կարող էր այն ստորագրելու համար մեկնել Կորֆու կղզի, որտեղ հունիսի 24-ին նախատեսված էր Եւրադաշինքի պետությունների ու կառավարությունների ղեկավարների նիստ: ՌԴ արտգործնախարարության ներկայացուցչի խոսքերով ասած, այդ համաձայնագրի նախաստորագրման արարողությունը առավելագույնս կարագացվի, որպեսզի ստորագրվի հարկ եղած ժամկետում:

Մյուս կողմից, տնտեսական համագործակցության ու զարգացման կազմակերպության հետ Ռուսաստանի փոխգործակցության հաստատումը Անդրեյ Կոզիրեւը համարեց խոշոր քայլ աշխարհի առաջատար պետությունների հետ իրավահավասար գործակցության մեջ Ռուսաստանի մտնելու ճանապարհին: Այդ փաստաթղթի ստորագրման համար Ռուսաստանի արտգործնախարարը Մոսկվայից մեկնեց Փարիզ: Անդրեյ Կոզիրեւը ընդգծեց, որ ընդունված խնդիրը Ռուսաստանի տնտեսության ու կյանքի որակն առաջատար պետությունների մակարդակին հասցնելն է: Նրա համոզմամբ, Ռուսաստանը դրա համար ունի բոլոր անհրաժեշտ կարողությունները՝ մարդկային, բնական, արդյունաբերական, գիտական:

ՕՏԱՐ ՄԱՄՈՒԼ

Խաղաղությունը մոտալո՞ւտ է արդյոք Ղարաբաղում

ԹԵՀՐԱՆ, 7 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Թեհրան թայմզ» թերթում Մոջգան Թավասոլին վերլուծում է Լեռնային Ղարաբաղի շուրջը վարվող հաշտության բանակցությունները: Ադրբեջանական եւ հայկական զորքերի հաճախակի դարձած բախումների պատճառով այդ շրջանով շահագրգռված կամ իրենց սահմանների մոտ ուժեղացող անհանգստությունից մտահոգված երկրները հրավիրում են տարբեր նստաշրջաններ, վարում բանակցություններ կամ շրջան ուղարկում պատվիրակություններ: Սակայն այդ ջանքերը որեւէ իրական արդյունք չեն տվել: Երբեւէ հրադադարը պետք է ուժի մեջ մնացի, ամենքը հույս են փայփայում, թե խաղաղությունն ու կայունությունը կվերականգնվեն, երբ կողմերից մեկը՝ Ադրբեջանը կամ Հայաստանը, անմիջապես չխախտի զինադադարը:

Իրականում այդ հանդիպումներում կնքվում են տեսական համաձայնագրեր, իսկ երբ գալիս է գործելու ժամանակը, Ադրբեջանի պաշտոնական անձինք կարծես թե կապկպվում են իրենց միջոցառումներին, մինչդեռ գիտակցում են իրենց թուլությունը հայերի նկատմամբ: Մի կողմից ադրբեջանցիները խախտում են հրադադարը եւ հայտարարում, թե իրենց դիրքը չեն մեղմացնի մինչեւ Ղարաբաղի ազատագրումը: Մյուս կողմից ԱՊՀ պետությունների ղեկավարների հանդիպման ժամանակ Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը Հայաստանի հետ փոխզիջման դիմելու պատրաստակամություն է հայտնում: Միաժամանակ ադրբեջանցիները միջազգային ընկերակցությանը կոչ են անում դիմել արագ եւ վճռական գործողությունների: Այս ամենն արտացոլում է Ադրբեջանի կառավարական քաղաքականության յուրօրինակ երկակիությունը:

Առաջվա պես Ռուսաստանի կառավարությունը փորձում է շրջանում հաստատել խաղաղություն ու կայունություն, ջանալով միջնորդի դեր խաղալ: Հարկ է նշել, որ վերջին ամիսներին ԱՊՀ պետությունները դարձել են ՆԱՏՕ-ի «Գործակցություն հանուն խաղաղության» ծրագրի անդամներ: Ադրբեջանն այդ փաստաթուղթն ստորագրած 15-րդ երկիրն էր: Փաստորեն ծրագրին միանալը հավասարազոր է Վարշավայի պայմանագրի փլուզումից հետո անվտանգության խնդրի լուծմանը: Այս առումով հանրապետությունները փնտրում են անվտանգության միջնորդ, մինչդեռ Ռուսաստանը մտահոգված է այն բանով, որ չի ուզում կորցնել իշխանությունը հանրապետությունների նկատմամբ եւ ջանքեր է գործադրում նրանց բարեհաճությունը ստանալու համար, իսկ Արեւմուտքն այդ պահին համապատասխան միջոցներ է ձեռնարկում շրջանում իր նպատակներին հասնելու համար: Անկասկած, Ալիեւը Ադրբեջանի նախկին նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյի հակադրությունն է եւ հանդես է գալիս մերձավոր ու հեռավոր երկրների, հատկապես Ռուսաստանի հետ կապերի հաստատման օգտին: Իսկ Ռուսաստանը մտադիր է իր նպատակին հասնել Ղարաբաղի միջոցով, ուստի ջանում է հանրապետությունների բարեհաճությունն ստանալ շրջանում: Ընդհանուր առմամբ այս պատերազմը փաստորեն խաղ է հանուն իշխանության, որը հանգեցնում է կյանքի ու կյանքերի կորստյան, մինչդեռ տրամաբանորեն այն կարող էր լուծվել բանակցությունների միջոցով: Առկա իրավիճակի քննության դեպքում խաղաղությունը թվում է անորոշ հեռանկար եւ կարող է ձեռք բերվել միայն Լեռնային Ղարաբաղի խնդրի լուծումից հետո:

ՏԱՐԱԾՔ

Հյուսիսկովկասյան համաժողովը կայունացման կոչ արեց

ՄՈՍԿՎԱ, 7 ՀՈՒՆԻՍ, ՌԻԱ ՄՆԱՐՔ: Ռուսաստանի իշխանության դաշնակցական մարմինները ժամանակին եւ ազդու միջոցներ չեն ձեռնարկում հյուսիսկովկասյան տարածաշրջանում հասարակական-քաղաքական իրադրությունը կայունացնելու համար, պնդվում է Հյուսիսային Կովկասի ժողովուրդների հասարակական կազմակերպությունների ու շարժումների եւ կազակության համաժողովի տարածած դիմումի մեջ, որն ուղղված է Ռուսաստանի նախագահին, վարչապետին, խորհրդարանի զույգ պալատների նախագահներին: Համաժողովն անց էր կացվում Նազրանում:

Մասնակիցների կարծիքով, Հյուսիսային Կովկասի իրադրությունը կայունացնելու բնագավառում Ռուսաստանի ղեկավարության գործունեության հիմքում անհրաժեշտ է դնել ազգամիջյան հակամարտությունների ակունքների ու պատճառների համակողմանի վերլուծությունը, որ պետք է կատարեն պատրաստված եւ քաղաքացիական բարձր հեղինակությամբ օժտված մասնագետներ:

Դիմումում հույս է հայտնվում, որ Ռուսաստանի քաղաքական ու պետական գործիչների իմաստությունն ու հեռատեսությունը թույլ կտան համակողմանիորեն եւ անաչառ գնահատել Հյուսիսային Կովկասի իրադրությունը, քաղաքական-տնտեսական եւ իրավական ներգործման միջոցներ ձեռնարկել այն կայունացնելու համար:

Ասկար Ակաեւն ամփոփում է իր այցի արդյունքները

ԲՐՅՈՒՍԵԼ, 7 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Կիրգիզստանի նախագահ Ասկար Ակաեւն ամփոփեց Բելգիա եւ Ֆրանսիա կատարած իր այցի արդյունքները: Նախագահի կարծիքով ուղեւորությունը հաջող էր: Բելգիայում ստորագրվեցին առեւտրատնտեսական համագործակցության պայմանագիր, Եւրադաշինքի անդամ երկրների եւ Կիրգիզստանի գործակցության համաձայնագիր: Համաձայնագրով Եւրադաշինքի երկրների հետ առեւտրի եւ նրանց կողմից վարկերի տրամադրման արտոնյալ ռեժիմ է սահմանվում: Եւրադաշինքը նման պայմանագրեր է ստորագրում միայն այն պետությունների հետ, որոնք համապատասխանում են հետեւյալ պայմաններին՝ ընթանում են զարգացման ժողովրդավարական ուղիով, շուկայական բարեփոխումներ են իրագործում, պաշտպանում են քաղաքացիների իրավունքներն ու ազատությունները, չունեն արտաքին պարտքեր եւ նորմալ բյուջե են վարում: Թեեւ Կիրգիզստանը չի համապատասխանում վերջին երկու կետերին, այնուհանդերձ, Ռուսաստանից եւ Ղազախստանից հետո, պայմանագիր ստորագրվեց նրա հետ: Կիրգիզստանը միացավ ՆԱՏՕ-ի «Գործակցություն հանուն խաղաղության» ծրագրին: Ա. Ակաեւի կարծիքով, եռակողմ գործակցության տարածումը ԱՊՀ երկրների վրա կնպաստի կացության առողջացմանը, կայունացմանն ու անվտանգությանը: Ֆրանսիայում ստորագրվեց «փոխադարձ բարեկամության ու համագործակցության մասին» պայմանագիր: Այդ պարզ փաստաթուղթը հնարավորություն է ընձեռում [illegible] փոխհարաբերությունները մարդասիրական, տնտեսական եւ այլ ոլորտներում:

Ուշադրություն

«ԼՈՒՍԻՆ» գործարանը քաղաքացիներից ընդունում է մուտքի դռների պատրաստման պատվերներ (մետաղե կարկասով, համարն փայտիկներով երեսպատված): Գինը պայմանագրային, 25-30 տոկոս ցածր առեւտրական կետերում վաճառվողներից:

Հասցեն՝ Շիրակի 90, հեռ. 460523, 467616

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

Գեներալ Լեբեդը համեմատություններ է անում

ՄՈՍԿՎԱ, 7 ՀՈՒՆԻՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Մերձդնեստրյան շրջանում տեղաբաշխված 14-րդ ռուսաստանյան բանակի հրամանատար, գեներալ-լեյտենանտ Ալեքսանդր Լեբեդի կարծիքով, Մերձդնեստրի իրադրության կարգավորման ուղիները պետք է լինեն «քաղաքական»: «Ինչպես որ ամենուրեք, այստեղ եւս չի կարելի գործել բռունցքով: Պետք է հաշտեցնել դրությունը», հայտարարել է գեներալը «Նեզավիսիմայա գազետա»-ի թղթակցի հետ կայացած հարցազրույցի ժամանակ, որը տպագրվել է այսօրվա համարում: Լեբեդի կարծիքով, առավել ընդունելի են թվում այն որոշումները, որ հուշում են երկու պատմական նախադեպեր՝ Ֆինլանդիայի օրինակը, որը 109 տարի առաջ մտել էր Ռուսաստանի կայսրության կազմի մեջ, իսկ հետո դարձել անկախ պետություն, ինչպես նաեւ վերջերս Թաթարստանի ցույց տված օրինակով, «որն իր ինքնիշխանության մի մասը փոխանակեց հսկայական տնտեսական արտոնությունների հետ» համապատասխան համաձայնագրեր կնքելով Ռուսաստանի հետ:

«Բնականաբար, պատճենել չի կարելի: Բայց հաշվի առնելով այստեղի կացության յուրահատկությունը, կարելի էր առաջ ընթանալ այդ սխեմայի շրջանակներում: Այլապես Հարավսլավիայից հետո այստեղ կառաջանա երկրորդ վառոդի տակառը Եվրոպայի համար», ասել է բանակի հրամանատարը:

«Կան խնդրի երկու փոխկապակցված հանգամանք: Առաջինը քաղաքական որոշում ընդունելն է: Դա քաղաքագետների գործն է: Երկրորդը բանակը դուրս բերելու համար անհրաժեշտ պայմանների ստեղծումն է կամ առկայությունը», ասաց Ալեքսանդր Լեբեդը:

Քիչ արդյունահանում են, շատ վաճառում

ՄՈՍԿՎԱ, 8 ՀՈՒՆԻՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ռուսաստանում այս տարվա առաջին հինգ ամիսներին նավթի ու գազի խտանյութի արդյունահանումը 1993 թ. նույն ժամանակամիջոցի համեմատությամբ կրճատվել է 15,2 տոկոսով եւ կազմել 124,4 մլն տոննա: Գազի հանույթը կրճատվել է 2,1 տոկոսով, հասնելով 266,5 մլրդ խմ-ի: Հեռավոր արտասահմանին նավթի մատակարարումները ավելացել են 10,5 տոկոսով, կազմելով 36,8 մլն տոննա: Գազի արտահանությունն ավելացել է 3,6 տոկոսով, կազմելով 44,8 մլրդ խմ:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«ԱՅԸ» շաբաթաթերթը աշխատանքի է հրավիրում լրագրողների: Աշխատավարձը պայմանագրային:

Զանգահարել ժ. 10-15-ը 28-73-11

ՏԱՐԱԾՔ

Սորոսն օգնում է Վրաստանին

ԹԲԻԼԻՍԻ, 6 ՀՈՒՆԻՍ, ՍՆԱՐՔ: 50-100 վրացի ուսուցիչներ հինգ տարի աշխատավարձ կստանան ամերիկացի միլիարդատեր Ջորջ Սորոսի հիմնադրամից, որն այդ նպատակին հատկացրել է ավելի քան 200 հազար դոլլար: Այդ մասին այսօր հայտնեց Վրաստանի խորհրդարանի պատգամավոր, կենսաբանական գիտությունների թեկնածու Ռեզո Ադամիան: Նրա խոսքերով, Սորոսի հիմնադրամը նաեւ մրցանակներ է նախատեսել վրացի գիտնականների 17 նախագծերի համար, ինչպես նաեւ 156 անհատական մրցանակ՝ գիտական նվաճումների համար: Նույն հիմնադրամից արդեն կենսաթոշակ են ստանում վրացի երկու ավագագույն ակադեմիկոսներ՝ Եվգենի Խարաձեն եւ Գեորգի Ցիցիշվիլին:

Կիպրոսի խնդրում մեծ դեր

ԱԹԵՆՔ, 6 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ինչպես հաղորդեց «Հունաստանի ձայն» ռադիոկայանը, Կիպրոսի կառավարության կարծիքով, այդ կղզու հարցի վերաբերյալ ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդում գլխավոր քարտուղար Բուտրոս Ղալիի զեկուցումից հետո ժամանակն է անմիջական բանակցություններ սկսել Եվրամիությանը Կիպրոսի անդամակցության շուրջը: Այս մասին ասաց պաշտոնական այցով Մոսկվա ժամանած Կիպրոսի արտգործնախարար Միխայլիդիսը: Նա նշեց, որ Ռուսաստանը կարեւոր դեր է խաղում Կիպրոսի խնդրի կարգավորման մեջ եւ Մոսկվայի բանակցությունների ընթացքում կքննարկվեն կիպրական հարցին վերաբերող Ռուսաստանի առաջարկությունները:

ԲՈԼՈՐ ԳՈՐԾԱՐԱՐ ՄԱՐԴԿԱՆՑ

Եթե դուք դեռ չեք կողմնորոշվել, թե որտեղ տեղադրեք Ձեր կազմակերպության (ֆիրմայի) գովազդը, ապա հիշե՛ք

- Մետրոպոլիտենից Երեւանում օրական օգտվում է **250000** մարդ
- Ձեր գովազդը մետրոպոլիտենի տարածքում կտեսնի օրական **58000** մարդ
- Այն կհիշեն **37000** մարդիկ
- Նրանցից առնվազն **1500**-ը կսկսեն օգտվել Ձեր ծառայություններից:

Շտապե՛ք, մետրոպոլիտենի տարածքը մեծ է, բայց ոչ անսահման, իսկ գովազդի տեղադրման լավագույն կետերը շուտով ամբողջովին կզբաղեցվեն:

Հ.գ. Ձեր գովազդը նախապատրաստելու և տեղադրելու համար Դուք անհամեմատ ավելի քիչ կվճարեք, քան վճարել ենք մենք այս հրավերը տպագրելու համար:

Զանգահարե՛ք 22-96-54, 27-69-08 և Ձեզ մոտ կգա մեր գործակալը:

Մեր հասցեն՝ Մարշալ Բաղրամյան պող. 76 (Մետրոպոլիտենի վարչության շենք):

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ամբիոն

Բանակը ղեկավարության կարեւորագույն բաղադրիչներից է, եւ անվիճելի է, որ ամուր է այն ղեկավարությունը, որն ունի ուժեղ բանակ: Բայց երբ ղեկավարության ուժը նրա բանակն է, ապա ինչո՞ւմ է բանակի ուժը: Կազմակերպվածության, մարտունակության, ազգային շահի բարձր գիտակցության մեջ: Սրանք այնքան կարեւոր հանգամանքներ են, որ ինչ-որ տեղ դրսեւորվում մի բան են դառնում բանակի թվականակը: Դրա վկայությունը Ղարաբաղի զինված ուժերն են, որոնք ամուր ու կազմակերպված բանակի համարում են ծնունդ բերել: Իսկ ի՞նչ վիճակում է Հայաստանի Սարգսյանը այսպես բնութագրեց հայոց բանակի գլխավոր անեկդոտը. «Հայ զինվորը միշտ ներբարկվի հայ եֆրեյտորին»: Ասել է թե՝ միշտ լինի դպրոցային աստիճանահարգություն, որը բանակային կարգուկանոնի հիմքն է: Այդպես է անեկդոտը: Բայց ոչ առանց հետաքրքրության կարծիք: Իսկ դա ենթադրում է, որ հայ եֆրեյտորն էլ միշտ մտածի ու հոգ տանի շարքային զինվորի մասին: Զինվորը միշտ տեսնի ու զգա, որ հրամանատարը հարգում է իր իրավունքները, անտարբեր չէ նրա դժվարություններին ու ձգտումներին: Եւ ճշմարիտ զորականի համար զինվորի տածած հարգանքից ու հավատից բացի ուրիշ մակերդոնացիների, որոնք ջրիներին բարձած տկերով գետից ջուր էին տանում: Տեսնելով ծարավից տանջվող արքային, նրանք սաղավարտն անմիջապես լցրին ջրով եւ մատուցեցին նրան: Ալեքսանդրը ձեռքն առավ սաղավարտը, բայց, նայելով շուրջն ու տեսնելով իրեն շրջապատած զինվորներին, որոնք շուռ եկել ջրին էին նայում, սաղավարտը հետ տվեց՝ մի կում իսկ չխմելով: «Երբ ես մենակ խմեմ, կընկնի նրանց ոգին», ասաց արքան»:

Հանձին զորավարի բոլորը էլ ճանաչեցին Ալեքսանդր Մակեդոնացուն, որի ինքնատիրապետումը, մեծահոգությունը անձնական քաջու-

ԲԱՆԱԿ

Զինվորական արհեստավարժա՞...

Սույն հոդվածով նյութը բնավ չի հավակնում է ուսանողի գրչի, սակայն շոշափված հարցերը եւ մտեցումները, կարծում ենք, հետաքրքրական են եւ խորհելու առիթ կտան մի այնպիսի կարեւոր գործում, ինչպիսին բանակի շինարարությունն է:

Հանրապետության բանակը: Իմ կարծիքով, այն ակտիվ կայացման փուլում է, որը չի կարող հպարտությամբ չլցնել յուրաքանչյուր հայի սիրտ: Լավ է, որ վերջապես հաղթահարվում է գենք կրելու ոչ թե հոգեբանությունը, այլ սնապարծությունը, զոքանչությունը, որն այնքան շատ էր ինքնապաշտպանական ուժերի կազմավորման շրջանում: Հայ երիտասարդը վերջապես զինվորի կերպարը ձեւով է ձեռք բերում, եւ դա ուրախալի է: Բայց ինչպես ամեն մեծ գործում, մեր բանակի կայացման ընթացքը, հրամանատարական կորպուսի ձեւավորումը ընթանում է դժվար հակասություններով, թերություններով, որոնց առաջ չպետք է աչք փակենք, երբ ուզում ենք ուժեղ եւ մարտունակ բանակ ունենալ: Իմ կարծիքով, բանակի ներքին ամրությանը սպառնացող մտահոգիչ վտանգներից մեկը կարող է լինել, այսպես կոչված, զինվորական արհեստավարժությանը ձեւավորումը, որը ցեցի պես կարող է մաշել նրա երիտասարդ մարմինը: Ի՞նչ կարելի է համարել զինվորական արհեստավարժի բարդույթ: Դա իրեն իշխանական եւ դասային որոշակի առանձնություններ վերապահող խումբն է, որը երբ անգամ մարտական ոչ վատ կենսագրություն ունի, կարող է հղփանալ եւ իր հրամանատարության ներքո գտնվող զինվորին նայել ոչ այնքան որպես երկրի պաշտպանի, որքան իր փառքի ու հեղինակության աղբյուրի: Ամիսներ առաջ մամուլում, այն ժամանակ դեռեւս նախարար Վազգեն փառք չկա: Իսկ հիմա լսենք ծառայությունից նոր վերադարձած զինվորի խոստովանությունը, որն էլ հիմք ծառայեց այս նյութի համար:

«Դժվար դահեր, խիարկե, շատ կային ծառայության մեջ, դասնում է զինվորը, բայց ինձ համար ամենից դժվարն այն էր, որ թվում էր՝ մեր հրամանատարը իր ցեղական շանն ավելի է սիրում, քան զինվորներին: Մեր աչքի առաջ նա շանը մի քանի մսի պահածո էր հյուրասիրում, երբ մի քանի զինվորի հրահանգում էր յոլա գնալ դրա կեսով: Ֆիդայական կռիվների շրջանից նա հեղինակություն էր ձեռք բերել, սնացել զինվորական բարձր կոչում, եւ զգացվում էր, որ փառքը շատ է դուր գալիս իրեն: Նրա կացարանը առանձնության համար մեծապես շքապատված էր ծանր զինանկարներով»:

Չափազանցությո՞ւն է: Բնավ, քանի որ դասնողը միանգամայն օրինավոր մարդ է, որը դասարանությամբ է գնացել կռվելու վճռված գաղափարի համար: Գնացել է, անտարբեր, կատարելու հրամանատարի կարգադրությունները, բայց եւ չստորացվելու նրան, չդառնալու նրա փառքի դասվանդանն ուսերին կրող ծառայողը:

Իսկ հիմա մեկ այլ զորականի մասին, որը հիշատակում է Պլուտարքոս դասմագիրը: «Տասնմեկ օրում նրանք ձիով անցան երեք հարյուր ասպարեզ, շատ ռազմիկներ հյուծվել էին՝ գլխավորապես ջրի բացակայության պատճառով... Այս տեղերում Ալեքսանդրը հանդիպեց ինչ-որ թյան հետ կազմում էին նրա բանակի ուժը:

Մենք փոխրաբիվ ժողովուրդ ենք, եւ մեզնից յուրաքանչյուրն իր հարկի տակ առաջգա զինվոր է մեծացնում, ուստի հրամանատարությունը միշտ վստահվի լավերից լավին, մեծահոգիներից մեծահոգուն: Կռվում իրեն ինչպե՞ս կդրսեւորի շարքային զինվորը, երբ նա զգա, որ իր կյանքը հրամանատարի համար մեծ բան չարժի: Հիմա, ուզում եմ մեջբերել մեկ այլ խոստովանություն դարձյալ բանակի թեժային առնչվող. «Վիրավորվեցի ոտքից: Վերքս ծանր չէր, բայց ականի բեկորը ներսում էր ու միշտ հեռացվեր: Ճակատից անմիջապես տուն չվերադարձա, եկա հիվանդանոց, որ բժիշկները նայեն վերքս: Նայեցին ու ասացին, որ հաջորդ օրը գամ, հանգիստ պառկեմ ու բուժվեմ: Տուն գնալուց առաջ ասացի, որ դժվարանում եմ առանց հենակի քայլել, գոնե մի փայտ տան: Ասացին՝ չկա: Ես էլ հարկադրված մտա, ամոթ է ասելը, զուգարան, պոկեցի հատակը դռանն միացնող տախտակի կտորը եւ դրան հենվելով տուն եկա...»:

Մանրավե՞ր դետք է: Պատերազմի դե՞մքն է երբեմն այդպես: Ենթադրենք: Բայց նման դրվագներում ծառայող զինվորի մեջ մի՞թե գլուխ չի բարձրացնի այն միտքը, թե հանուն ինչի՞ է ծառայում եւ կռվում: Հանուն ազգի՞, ղեկավարությա՞ն, թե հանուն ոմանց դափնիների:

ՎԱՀԵ ԱՅԳԱԶՅԱՆ,
ուսանող

ԱՌՈՂՋՈՒԹՅՈՒՆ

Արքիկի վքար. Թանկից էժանը չկա

Վերջերս տեղի ունեցած Արքիկի ջրամբարի վթարը խորհելու առիթ է տալիս: Այս հարցի հետ կապված ցանկանում ենք ասել հետեւյալը:

Համաշխարհային վիճակագրական տվյալների ուսումնասիրությունը, հիդրոտեխնիկական կառուցվածքների վթարների հավանականության վերաբերյալ ցույց է տալիս, որ այն շատ փոքր է: Հիմնական պատճառն այն է, որ արտասահմանյան երկրներում հիդրոտեխնիկական կառուցվածքների վրա տեղադրվում են համապատասխան սարքեր, որոնց օգնությամբ հսկվում է կառուցվածքի հուսալի աշխատանքը: Այս տեսակետից ինչպիսի՞ն է վիճակը մեր հանրապետությունում: Համաձայն գոյություն ունեցող շինարարական չափանիշների եւ կանոնների (СНИП 2.06.05-84 Плотины из грунтовых материалов), բոլոր հիդրոտեխնիկական կառուցվածքների վրա պետք է իրականացվեն չափումներ: Չափումները կատարվում են այն նպատակով, որ ժամանակին ի հայտ բերվեն այն թերությունները, որոնք կարող են հետագայում պատճառ դառնալ հիդրոտեխնիկական կառուցվածքի բնականոն աշխատանքի խափանմանը, հետեւաբար եւ վթարին: Կառուցվածքների վրա անհրաժեշտ է կատարել դեֆորմացիայի, նստվածքների, ֆիլտրացիոն ճնշման, զտման լարվածության, եւ այլնի ստուգիչ չափումներ: Ցավոք, միայն ստուգիչ-չափիչ սարքերի օգտագործումով դժվար է գնահատել հիդրոտեխնիկական կառուցվածքների աշխատանքի հուսալիությունը: Այդ իսկ պատճառով էլ հրամայական անհրաժեշտություն է առաջանում նախապես որոշել սահմանային բույլատրելի մեծությունների արժեքները շահագործվող կառուցվածքների համար: Շահագործող անձնակազմը, չափման տվյալները համեմատելով սահմանային թույլատրելի մեծությունների հետ, կարող է անմիջապես եւ անսխալ գնահատել հիդրոտեխնիկական կառուցվածքի հուսալիության աստիճանը: Երբ պարզվի, որ չափման արժեքները գերազանցում են սահմանային թույլատրելի մեծությանը, ապա անմիջապես համապատասխան միջոցներ են ձեռնարկվում հիդրոտեխնիկական կառուցվածքի բնականոն աշխատանքն ապահովելու համար:

Հարկ է նշել, որ մեր հանրապետությունում գոյություն ունեցող պատվարների մեծ մասի վրա տեղադրված չեն ստուգիչ-չափիչ սարքեր: Իսկ այն պատվարների վրա, որտեղ տեղադրված են սարքեր, հաճախ հնարավոր չէ օգտագործել ճշգրիտ տվյալներ ստանալու համար: Ինչ վերաբերում է ստուգիչ-չափիչ սարքերի որոշմանը, պետք է ասել, որ գոյություն ունեցող պատվարների մեծ մասի համար (բացառություն են կազմում մի քանի պատվարներ) այդպիսի տվյալներ ընդհանրապես գոյություն չունեն: Այսպիսով, ստացվում է, որ այսօրվա դրությամբ հնարավոր չի լիարժեք գնահատել մեր հանրապետությունում գոյություն ունեցող պատվարների մեծ մասի աշխատանքի հուսալիությունը: Հետեւաբար, հրամայական անհրաժեշտություն է առաջանում գիտական լուրջ ուսումնասիրություններ եւ ինժեներական հաշվարկներ կատարելու, այս հարցը լուծելու համար: Սխալվելու եւ վրիպելու իրավունք չունենք: Ճիշտ է, վերջին հաշվով հարկ կլինի որոշ գումարներ ծախսել, սակայն արդյունքները երկար սպասեցնել չեն տա: Այստեղ տեղին է հիշել ժողովրդական իմաստուն խոսքը. «Թանկից էժանը չկա»:

ՍԱՌՈՒՅԼ ՊԱՊՈՅԱՆ,
ՍՏԵՓԱՆ ՊԱՊՈՅԱՆ

Պարսկերենին նվիրված գիտաժողով կամ հայանպաստ մի ձեռնարկ

Մոտ մեկ ամիս առաջ, մայիսի 8-ին, Նիշաբուրի անվան իրանագիտական հաստատության նախաձեռնությամբ, Թեհրանում տեղի ունեցավ պարսկերենին նվիրված գիտաժողով: Հաստատության տնօրեն տրն. Ֆրեյդուն Ջոնեյդիի բացման խոսքից հետո ժողովում ելույթ ունեցան Աֆղանստանի դեսպանատան կցորդ տրն. Խորասանին, Տաջիկստանի համալսարանի դասախոս տրոֆ. Մոսալմանյան Ղոբադյանին, տաջիկ լրագրող եւ բանաստեղծ Շուքարզադեն, տրն. Մեհդի Ղարավին:

Նիշաբուր հաստատության հայկական բաժնի կողմից խոսք առավ տրն. Հրաչ Ստեփանյանը, որն անդրադարձավ պարսկերենի գործածության նախամեսրոպյան Հայաստանում, Մովսես Խորենացու կողմից պարսկական ազգային հերոսների եւ դյուցազներգության մասին հաղորդած տեղեկություններին, որը միայն հինգ դար հետո է գրի առնվել Ֆիրդուսիի ձեռքով, ապա խոսվեց պարսկերենի ազդեցության մշակութային եւ տնտեսական դրդապատճառների մասին: Դասախոսն իր խոսքը շարունակելով անդրադարձավ նաեւ ներկա Հայաստանում պարսից լեզվի եւ գրականության բարձր գնահատմանը եւ երկար տարիների ընթացքում այդ ուղղությամբ ծավալուն եւ որակյալ աշխատություններին եւ հետազոտություններին, որոնք կատարվել եւ կատարվում են հայաստանյան գիտնականների միջոցով: Մա նաեւ նշեց Հայաստանում գոյություն ունեցող իրանագիտական ամբիոնները եւ պարսկական թեքում ունեցող դպրոցները: Այս դասախոսությունը ջերմորեն ընդունվեց ներկաների կողմից:

Վերջում խոսք առավ տրն. Եահյա Զոկան, որ Իրանի Ազգային Մատենադարանի նախկին տնօրենն էր: Նրա դասախոսության թեման էր «Իրանական լեզուների հետքերը Կովկասում. թաթերենը կամ աղվանից լեզուն»:

«Կովկասում գտնվող Աղվանից աշխարհում (պարսկերեն՝ Արան), որը սխալմամբ Ադրբեջանական Հանրապետություն է կոչվել, իրանական լեզուներից երեքը մինչ այսօր գործածական են, դրանք են՝ ֆրդերենը, թալիշերենը եւ թաթերենը», ասաց տրն. Զոկան:

Թաթերը բնակվում են Կովկասի հյուսիսարեւելյան ծայրամասերում, որտեղ անապաստաբնակ թաթարներն ու ղզերն անձեռնմխելի են եղել...: Նրանք թրախոսու ցեղերի բռնի ճնշումների ներքո ստիպված են եղել ընդունել սրանց դավանանքն ու թրական լեզուն, ուստի այսօր մեծ թվով թաթեր կան, որոնք իրենց ազգությունը ծածուկ են պահում... Նախկինում որոշ գիտնականներ աշխատել են դիտավորյալ կերպով նրանց ոչ իրանական ցեղ անվանել կամ էլ նրանց եկվորներ ներկայացնել, որոնք այդտեղ են գաղթել Սասանյան Անուշիրվանի օրոք...»:

Գիտնականն իր խոսքի մեջ խիստ քննադատեց Ադրբեջանի հակաիրանական եւ փոքրամասնությունների նկատմամբ հակազգային եւ հակամշակութային քաղաքականությունը, որի իսկական նպատակն է Ադրբեջանում ստեղծել միասեռ թրախոս ժողովուրդ եւ բնաջնջել ոչ թուրքական համայնքները: Վերջում տրն. Ֆ. Ջոնեյդին շնորհակալություն հայտնեց մշակույթի եւ իսլամական առաջնորդության նախարարության դասախոսներին, որոնք ամեն կերպ աջակցել էին այդ ձեռնարկը կազմակերպելու:

Նիշաբուր հաստատությունը հիմնադրվել է 1979 թ. տրն. Ֆ. Ջոնեյդի ջանքերով: Երկու տարի անց հաստատության ներսում բացվեց Հայկական ուսումնասիրությունների բաժինը՝ մեր միջոցով: Այս բաժինը կազմակերպել է ամենամսյա հանդիպումներ, որոնց ընթացքում հայ մշակույթի շուրջ դասախոսել են իրանահայ, պարսիկ եւ տաջիկ բանասերներ, հետազոտողներ: Այդ ձեռնարկներն արդեն թեւակոխում են իրենց երրորդ տարին, հրատարակվել են 40-ից ավելի գրքեր, որոնց շարքում նաեւ հայկական ուսումնասիրություններ, ավելի քան երկու տասնյակ գրքեր պատրաստ են տպագրության:

Հաստատությունն աշխատում է զուտ հասարակական օժանդակությունների շնորհիվ, ունի համակարգչային համակարգ, գրադարան, ձեռնարկների դահլիճ, մասնաճյուղ Տաջիկստանում եւ այլն: Հաստատությունը բուռն ցանկություն ունի հարաբերություններ ստեղծելու նաեւ Հայաստանի զանազան գիտական հիմնարկների հետ:

Էդ. ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ
(Գերմանիկ)
Նիշաբուր հաստատության
Հայկական բաժնի վարիչ
Թեհրան, մայիս 28, 1994

« ԵՎԱ »

ուսումնական կենտրոնը հրավիրում է Ձեզ

Սովորելու 1-3-ամսյա դասընթացներում հետեւյալ մասնագիտությունների գծով.

- օպերատորական գործ, ծրագրային փաթեթների եւ ծրագրավորման լեզուների ուսուցում IBM PC համակարգիչների վրա
- անգլերեն լեզու. սկսնակների համար

Communicative course in English, Learning American English, The Cambrige English course (2 ցիկլով), ամերիկյան ուսումնական հաստատություններ ընդունվողների համար TOETL

- բանկային գործ
- հաշվապահություն եւ համակարգիչների կիրառումը հաշվապահության մեջ
- կոսմետիկա եւ էպիլյացիա
- մերսում (մասաժ)

Դասընթացներն ավարտողներին տրվում են վկայականներ (սերտիֆիկատ) հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն լեզուներով:
Մենք երաշխավորում ենք ոչ միայն ուսուցման բարձր մակարդակ, այլեւ հարմարավետ դասասենյակներ քաղաքի կենտրոնում:

Ընդունում ենք ամեն օր, բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից, ժամը 11-ից 16-ը:

Հասցեն՝ Սարյան փող., 4 (Մ. Սարյանի տուն-թանգարանի դիմաց)
Հեռախոս 58-21-22

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **միջազգային**

ԹՈՒՐՔԻԱ

Կրկին նեղուցների կարգավիճակի մասին

ՄՈՒՐԱԴ ԲՈՋՈԼՅԱՆ

Ընթացիկ տարվա հուլիսի 1-ին Թուրքիան պատրաստվում է կիրառել նեղուցների նոր կանոնադրությունը, որը որոշակի սահմանափակումներ է բերում սեւծովյան նեղուցներից, հատկապես Բոսֆորից օգտվելու կարգին: Այս կանոնադրությունը Թուրքիայում սկսվել էր մշակվել ռազմական եւ առեւտրական նավերը միջազգային ծով հասցնելու ջրում ծավալված մրցակցային զուգահեռ եւ հիմնականում [illegible] պատճառով է սահմանափակել ռուսական խոշոր տարողության նավթատար նավերի երթեւեկությունը: Սակայն միայն Բոսֆորում տեղի ունեցած ծովային վթարից հետո, որին մեր թերթը ժամանակին մանրամասնորեն անդրադարձել էր, Անկարան համարձակվեց բարձրաձայն խոսել այդ կանոնադրության մասին: Ավելին միջազգային հանրությանը տեղեկացվեց, որ այն կիրառության մեջ է դրվելու այս տարվա հուլիսի մեկից:

Եւ ահա Ռուսաստանը, որը մինչեւ վերջերս բավարարվում էր լոկ բանավոր նախազգուշացումներով, պաշտոնապես ներկայացրեց իր դիրքորոշումը այդ նախաձեռնության կապակցությամբ: Ինչպես հաղորդում է «Հյուրիյեթի» մոսկովյան թղթակից Ներդուն Հազըթօղլուն, Ռուսաստանը պահանջել է վերանայել այդ որոշումը, պատճառաբանելով, որ հիշյալ կանոնադրությունը խախտում է նեղուցների օգտագործման կարգը սահմանող Մոնտրյոյի պայմանագրին:

Ըստ [illegible]րի, Ռուսաստանի ԱԳՆ խոսնակ Միխայիլ Դեմուրինը հայտարարել է, որ դեռ ապրիլի 29-ին Մոսկվայում Թուրքիայի հանրապետության դեսպանությանը համապատասխան նոտա է ներկայացվել: Ընդգծելով, որ կանոնադրությունը միակողմանիորեն փոփոխություններ է մտցնում նեղուցներից օգտվելու ռեժիմի մեջ, խոսնակն ասել է. «Նեղուցների երթեւեկությունը կարգավորվում է միջազգային օրենքներով, եւ գոյություն ունեն այդ հարցը կարգավորող գործող պայմանագրեր: Թուրքիան, հենվելով իր ներքին օրենսդրության վրա, փորձում է ճեղքումներ մտցնել միջազգային օրենքների բնագավառում: Ապրիլի 29-ին ներկայացված նոտայով մենք պահանջեցինք հրաժարվել կանոնադրությունը հուլիսի 1-ից կիրառելու մտադրությունից եւ վերանայել անցման ռեժիմը»:

Նշելով, որ բնեւ կանոնադրությունը չի արգելում նավարկությունը, սակայն որոշակի սահմանափակումներ է բերում, Ռուսաստանի ԱԳՆ խոսնակը հիշեցրել է, թե Մոնտրյոյի պայմանագրով նախատեսվում է, որ նեղուցներով նավարկելը ոչ մի կերպ չի կարելի խոչընդոտել ու Թուրքիայի նախաձեռնությունը որակել է որպես «միջազգային իրավունքի կոպիտ խախտում»:

Անդրադառնալով հարցի ռազմական առումին, նա ասել է. «Նեղուցներով երթեւեկում են Սեւծովյան նավատորմին պատկանող նավերը: Նոր կանոնադրությամբ թուրք պաշտոնյաները իրենց իրավունք են վերապահում հսկողություն սահմանել (ռազմանավերի) երթեւեկության վրա, ինչը Ռուսաստանը երբեք թույլ չի տա:

Հ. Գ. Հունիսի 8-ին Ուկրաինայի ներկայացուցիչն Անկարայում պաշտոնապես հայտարարեց, որ Կիեւը ամբողջությամբ պաշտպանում է Թուրքիայի կեցվածքը նեղուցների հարցում:

ՓԱՐԻԶ

Եւրոպան ընդլայնում է իր տնտեսական շրջանակները

ՓԱՐԻԶ, 7 ՀՈՒՆԻՍ, ԲԻԶՆԵՍ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Տնտեսական համագործակցության ու զարգացման կազմակերպության (ՏՀԶԿ) մեջ մտնող երկրների նախարարների այսօր այստեղ բացված 33-րդ խորհրդաժողովը կարող է շրջադարձային դառնալ հենց կազմակերպության համար: «Մարշալի ծրագրի» կատարման համակարգմամբ զբաղված կառույցների փոխարեն 1960 թ. ստեղծված կազմակերպությունը ուշադրությունը բեւեռել է առավել զարգացած երկրների մակրոտնտեսական քաղաքականության համակարգման, համաշխարհային տնտեսության զարգացման ուսումնասիրման ու կանխատեսման վրա: Ներկայումս ՏՀԶԿ-ն իրեն առաջադրում է նոր խնդիրներ, տեղ փնտրում սառը պատերազմին հաջորդած միջազգային տնտեսական հարաբերությունների փոփոխված համակարգում:

Ներկա նստաշրջանը, որին մասնակցում են կազմակերպության մեջ մտնող 25 երկրների արտաքին գործոց, տնտեսության, ֆինանսների, առեւտրի նախարարներ, պետք է առաջին քայլը դառնա այդ ուղղությամբ: Նախ եւ առաջ հարց է դրվում ընդլայնելու կազմակերպության գործունեության աշխարհագրական ոլորտն Ասիայի եւ Լատինական Ամերիկայի արագ զարգացող երկրների, շուկայական տնտեսության [illegible]նցնող արեւելաեվրոպական պետությունների հաշվին: Այս խորհրդաժողովում ՏՀԶԿ լիիրավ անդամ կդառնա Մեքսիկան: Խորհրդաժողովի կուլուարներում քննարկվում է Հունգարիայի, Լեհաստանի, Չեխիայի, Սլովակիայի եւ Հարավային Կորեայի մոտալուտ ընդունման հնարավորությունը:

Առանձնահատուկ կարեւորություն է տրվում ՏՀԶԿ-ի եւ Ռուսաստանի միջեւ կապերի հաստատմանը: Խորհրդաժողովում Ռուսաստանի արտգործնախարար Անդրեյ Կոզիրեւը համաձայնագիր կստորագրի ՏՀԶԿ-ի հետ գործակցության մասին: Ակնկալվում է, որ նախնական փուլում Ռուսաստանը կմասնակցի կազմակերպության մի շարք կոմիտեների աշխատանքին, քայլեր կձեռնարկվեն նրան դիտորդի կարգավիճակ տալու համար: «Բոլոր հիմքերը կան ենթադրելու, որ Ռուսաստանում շուկայական տնտեսության զարգացմանը եւ փոխանակումների համաշխարհային համակարգին նրա մասնակցությանը զուգընթաց կծառանա ՏՀԶԿ-ին նրա անդամակցության հարցը», նշում են կազմակերպության ղեկավար շրջանակներում:

Այդ կազմակերպությունը չի կարող շրջանցել նաեւ Չինաստանի հետ հարաբերությունների խնդիրը, թեեւ ՏՀԶԿ-ն իրավաբանորեն բաց է միայն ժողովրդավարական վարչակարգ ունեցող երկրների համար: Այդ երկրի զարգացումները հաշվի առնելով, կազմակերպության ղեկավարությունը փնտրում է նրա հետ երկխոսության հաստատման ձեւեր:

Միայն կապերի ընդլայնումը չէ, որ վկայում է ՏՀԶԿ-ի դերի փոփոխման մասին: Այն ձգտում է օրակարգ մտցնել առավել սուր խնդիրներ, դառնալ ստեղծվող Առեւտրի համաշխարհային կազմակերպության գործընկերը: Տվյալ նստաշրջանում մասնավորապես կքննարկվի տնտեսական զարգացման ու զբաղվածության հարաբերակցությանը նվիրված զեկուցագիր: Այդ փաստաթուղթը կպարունակի սկզբունքորեն նոր մի շարք դրույթներ, որոնք կհակասեն արեւմտյան երկրներում ավանդաբար ընդունված պատկերացումներին: ՏՀԶԿ փորձագետներն այն կարծիքին են հայտնում ու հիմնավորում, թե տեխնոլոգիական առաջընթացը եւ բազմաթիվ արտադրությունների փոխադրումը զարգացող երկրներ վերջին հաշվով չեն կրճատում զբաղվածությունը զարգացած երկրներում:

ՏՀԶԿ-ում տեղի ունեցող փոփոխությունների պայմաններում մեծ կարեւորություն է տրվում կադրային հարցը: Կազմակերպության գլխավոր քարտուղար Ժան Կլոդ Պեյի (Ֆրանսիա) երկրորդ հնգամյա մանդատը մոտենում է ավարտին: Որոշ երկրներ կարծում են, թե ՏՀԶԿ-ն նոր խնդիրները պետք է լուծի նոր ղեկավարներով, մյուսները համոզված են, որ հարկավոր է վերընտրել գլխավոր քարտուղարին: Մի քանի թեկնածուների մեջ նստաշրջանը պետք է ընտրություն կատարի:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Հարավսլավիա. 90 զոհ ՄԱԿ-ի ուժերից

ԲԵԼԳՐԱԴ, 7 ՀՈՒՆԻՍ, ՌՈՒՍՄՆԱՐՔ: ՄԱԿ-ի վիճակագրության համաձայն, նախկին Հարավսլավիայում ռազմական գործողությունների ծավալման պահից ի վեր ՄԱԿ-ի խաղաղարար ուժերի կազմից զոհվել են 90 եւ վիրավորվել 1014 մարդ: ՄԱԿ-ի ուժերի մամլո քարտուղար Ջոն Էվարդի հայտարարության համաձայն, առավել մեծ թվով զոհեր են գրանցվել Բոսնիայում ու Հերցեգովինայում: Էվարդը հաղորդել է, որ ՄԱԿ-ի ներկայացուցիչները շարունակում են տեղեկություններ հավաքել, որպեսզի պարզեն, թե զոհերի ինչ քանակության համար է պատասխանատվություն կրում հակամարտ կողմերից յուրաքանչյուրը:

Եմեն. Ռազմական միջոցներով միասնությունն անհնար է

ԷՐ ՌԻԱԴ, 6 ՀՈՒՆԻՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Պարսից ծոցի արաբական երկրների արտգործնախարարները Եմենի ղեկավարներին կոչ արեցին երկրի ու ժողովրդի շահերը բարձր դասել մյուս բոլոր նպատակներից եւ անհապաղ պատասխանել ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի բանաձեւին, որն իրենց պարտավորեցնում է դադարեցնել ռազմական գործողությունները: Սաուդյան Արաբիայի Աբհա քաղաքում ընդունված հայտարարության մեջ նշվում է, որ միասնությունն անհնար է պարտադրել ռազմական միջոցներով:

Հունաստանում քուրդ գրոհայիններ չեն պատրաստվում

ԱԹԵՆՔ, 7 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՎՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ինչպես հունիսի 6-ին հաղորդեց «Հունաստանի ձայն» ռադիոկայանը, Հունաստանի կառավարության պաշտոնական ներկայացուցիչ Վենիզելոսը հայտարարել է, որ Թուրքիայի նախագահը նամակ է հղել Հունաստանի նախագահին: Ստացված տեղեկությունների համաձայն, նամակում հիշատակվում են Քրդական բանվորական կուսակցության հետ կապված հարցեր եւ պնդում է արվում, թե Հունաստանում պատրաստվում են քուրդ գրոհայիններ: Վենիզելոսը հերքել է այդ պնդումները, դրանք համարելով զրպարտչական եւ անհիմն: Նույն ռադիոկայանի հաղորդման համաձայն, վերջին օրերին Թուրքական Քրդստանում արյունահեղ մարտեր են մղվում թուրքական բանակի եւ քուրդ պարտիզանների միջեւ:

ԱՄՆ

Քննարկվում է պլուտոնիումը ոչնչացնելու հարցը

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 7 ՀՈՒՆԻՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Միացյալ Նահանգները Ռուսաստանին կհրավիրեն մասնակցելու «Պլուտոնիումը ոչնչացնելու երկարաժամկետ հնարավորությունների համապարփակ հետազոտմանը, ներառյալ տեխնիկական, բնապահպանական, բյուջետային եւ տնտեսական խնդիրները»: Այդ մասին հայտարարվեց ԱՄՆ-ի Կոնգրեսի միացյալ տնտեսական կոմիտեում երկուշաբթի կայացած ունկնդրումների ժամանակ, որոնք նվիրված էին այդ ճառագայթաակտիվ նյութի համապարփակ արտադրության խնդրին: Դրանց մասնակցած ԱՄՆ-ի էներգետիկայի նախարարության ներկայացուցիչ Էդուարդ Ջեյայի խոսքերով, ներկայումս ԱՄՆ-ը «պլուտոնիում չի արտադրում ոչ միջուկային էներգետիկայի համար, ոչ էլ միջուկային զենքի բաղադրատարրեր ստեղծելու նպատակով» եւ մյուս երկրներին հաստատակամորեն կոչ է անում վարվել նույն կերպ:

Էդուարդ Ջեյայի ասելով, 10-20 տարի հետո «տարեկան կարտադրվի մոտ 20 տոննա քաղաքացիական պլուտոնիում եւ լավագույն դեպքում նրա միայն կեսը կարող է օգտագործվել որպես ռեակտորների վառելանյութ»: Նա նշեց, որ ներկայումս աշխարհում արդեն կուտակվել է 80-90 տոննա «քաղաքացիական» պլուտոնիում: Ընդսմին նա նշեց, որ ի տարբերություն ԱՄՆ-ի եւ չնայած զենքի համար պլուտոնիումի արտադրությունը դադարեցնելու երկկողմ համաձայնությանը, Ռուսաստանը չի փակել երեք այդպիսի ռեակտոր երկուսը Տոմսկում եւ մեկը Կրասնոյարսկում: Միաժամանակ նա ընդգծեց, որ համաձայնություն է կայացվել դրանք փակելու մինչեւ 2000 թվականը եւ հավաստեց վարչակազմի պատրաստակամությունը «Ռուսաստանին օգնելու» այդ տարածաշրջանների համար «էներգիայի եւ ջերմության այլընտրական աղբյուրների որոնման ասպարեզում»:

ՉԻՆԱՍՏԱՆ

Պեկինը հերքում է ամերիկյան զեկուցագիրը

ՊԵԿԻՆ, 8 ՀՈՒՆԻՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Չինաստանի մարդու իրավունքների հետազոտման ընկերությունը «անդուր, անհարկի, աչառու եւ սուտ լուրերի ու հորինվածքների վրա հիմնված» է անվանել ՉԺՀ-ում քաղաքացիների անձնական իրավունքների եւ ազատությունների խախտման մասին ԱՄՆ պետական դեպարտամենտի զեկուցագիրը, որը Վաշինգտոնում հրապարակվել էր ավելի քան չորս ամիս առաջ: Զեկուցագրի առթիվ չինական ընկերության մեկնաբանության մեջ պնդվում է, թե աշխարհում մարդու իրավունքների նկատմամբ իր մոտեցման մեջ ամերիկյան կառավարությունը հետեւում է «երկակի ստանդարտի»: Միացյալ Նահանգները, որը իր երկրում դաժան պատժի է ենթարկում հակակառավարական գործունեության համար, իրավունք չունի ՉԺՀ-ին դատապարտել նրա անվտանգությունը խախտող հանցագործներին պատժելու համար, ասվում է փաստաթղթում: «Փաստերին չհամապատասխանող» է որակված նաեւ այն պնդումը, թե Չինաստանը մի երկիր է, որտեղ չեն երաշխավորված մարդկանց կյանքն ու անվտանգությունը: ՉԺՀ-ում, նշում են մեկնաբանության հեղինակները, ի տարբերություն ԱՄՆ-ի, ժողովրդի կյանքն ու անվտանգությունը երաշխավորված է. այս տարվա հունվարին սառնամանիքների ժամանակ Վաշինգտոնում ցրտից զոհվեց ավելի քան 130 մարդ, այն դեպքում, երբ Չինաստանի բազմամիլիոնանոց Խարբին քաղաքում ավելի սաստիկ սառնամանիքի պայմաններում ոչ ոք չմրսավ:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Մելգոնյան կրթական հաստատությունը հայկական դաստիարակության, ճարտարապետության, մշակույթի ու անգուգական մարդասիրության հուշարձան է հեռավոր Կիպրոսում: Հետաքրքրական էջեր է բովանդակում կրթարանի պատմությունը, որտեղ իրադարձությունները միահյուսվում են հայ երախտավորների անուններին: Պատմության ամենահուզիչ ու տպավորիչ էջերը Մելգոնյան զույգ եղբայրների մասին են, բարերարության կործանումից փրկելու աշխարհով մեկ ցրված հայ որբերին, օթեւան եւ ուսում տալ ճակատագրից վշտացած այդ մանուկներին:

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միության համար Մելգոնյան կրթական հաստատությունը եղել է առաջին եւ ամենակարեւոր պահպանում են Մելգոնյանի պատմության այն էջերը, որոնք կապված են Կիպրոսի Հանրապետության առաջին նախագահ արքեպիսկոպոս Մակարիոս III-ի ժամանակների հետ: Մելգոնյան հաստատության աշխարհական կենտրոնի մոտից արեւմտյան ուղղությամբ բարձրանում է Արմենիա փողոցը, որը տանում է դեպի հայկական սուրբ Աստվածածին եկեղեցին եւ նրան կից Նարեկ ազգային վարժարանը: Ահա փոքրիկ հայկական կղզին Կիպրոսի կենտրոնում:

Մելգոնյանի կալվածքն արեւմուտքից սկսվում է անտառային գոտիով: Փողոցից երեւում է միայն գլխավոր մուտքի «Մելգոնյան կրթական հաստատություն» մակագրով մետաղյա նախշավոր կամարը: Այստեղից ծառուղին ձգվում է դեպի դպրոցական տարի է արդեն Հայաստանից տղաներ եւ աղջիկներ:

Հաստատության գիշերօթիկի մասը կազմակերպվել է դպրոցական բակի արեւելյան հատվածում: Բոլորովին վերջերս, 1987 թվականի մայիսի 24-ին, տեղի ունեցավ համակառույցի հանդիսավոր հիմնարկումը, երբ հաստատության քայլերգի հնչյունների ներքո Կիպրոսի Հանրապետության նախագահ Սպիրոս Կիպրիանուն հողի մեջ ավանդ դրեց Հայաստանի հող, ջուր ու գինի: 1989-ին ցնցող ճերմակությամբ համակառույցն արդեն կանգուն էր, բաղկացած երեք միավորից, երկու իրարից զատված սիմետրիկ կողմնային մասնաշենքերից, որտեղ տեղավորված են ճաշարանը եւ խոհանոցը: Գիշերօթիկի մասնաշենքերը կառուցված են չորս հարկաբաժնով:

Մելգոնյան կրթական հաստատություն. Ուսումնառության նախանձելի վայր

«Կիպրոսը փոքր կղզի մըն է՝ լայն սիրտով եւ այդ սիրտին մէջ շատոնց հիւրընկալութեամբ իրենց տեղը ունեցած են հայերը անյիշատակ ժամանակներէ ի վեր. ... Կղզիին վրայ հայութիւնը խորհրդանշող ամէնէն նշանաւոր եւ սիրուած անունը, անկասկած, հանդիսացած է Մելգոնեան կրթական հաստատութիւնը, որ վայելած է Կիպրոսի ժողովուրդին եւ ղեկավարութեան անվերապահ աջակցութիւնն ու գուրգուրանքը»:

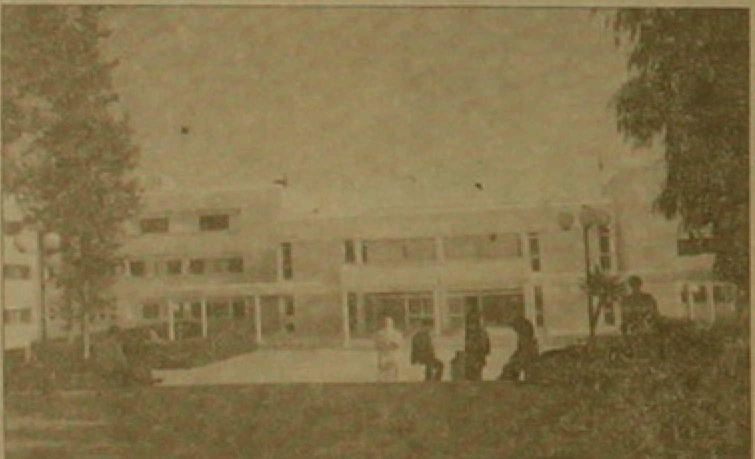

վարժարաններից մեկը եւ Բարեգործականի ակնդեւ ուշադրության ներքո հաստատությունը գոյատեւում է մինչեւ այսօր:

1926-ին, ճարտարապետական աշխատանքների ավարտվելուց հետո կալվածքն իրենից ներկայացնում էր 15 շինություններից բաղկացած ճարտարապետական համալիր՝ երկու ուսումնական մասնաշենք, մեկը օրիորդաց, մյուսը արական վարժարան: Տղաների բաժնի պաշտոնական բացումը կատարվեց 1926 թվականի փետրվարի 13-ին, իսկ աղջիկներինը նույն տարվա մայիսին «ընդհանուր տնօրէնութեամբ Պոլսոյ նախկին պատրիարք Տ. Զաւէն արքեպս. Տէր Եղիայեանի եւ ընդհ. տեսչութեամբ Տիար Լեւոն Թաշճեանի:

... Ուսուցչական խումբին մաս կը կազմեն Յակոբ Օշական, Բարսեղ Կանաչեան, Յովհաննէս Արուեան, Հրանդ Տանձիկեան, Դոկտ. Վահան Հայտեճեան, Գուրգէն Տէր Վարդանեան, Լեւոն Արզարեան, Լեւոն Գարագաշեան, Արշէն Անձնեան»: Անունների ցուցակը շարունակում են Գր. Կյուրկչյանը, Վահան Թեքեյանը, պրոֆ. Բարունակ Թովմասյանը, Վահե Վահյանը, Գեղամ Ահարոնյանը, Վահրամ Մավյանը, Վահան Պեշեյանը...

Այսօր փոխվել է դպրոցի կարգավիճակը: 1940-ին հաստատությունը պաշտոնապես ճանաչվեց որպես երկրորդական (միջնակարգ) վարժարան, իսկ 1965-ին վերահաստատվեց Կիպրոսի Հանրապետության կողմից: Հաստատության ուսումնական ծրագրում կարեւոր տեղ է հատկացված մայրենի լեզվի եւ գրականության, գրաբարի, հայոց պատմության, հայ միջնադարյան մանրանկարչության առարկաների դասավանդմանը: Մյուս առարկաները, ներառյալ ֆիզիկա, մաթեմատիկա, քիմիա, կենսաբանություն, պատմություն, աշխարհագրություն, համակարգչի գիտություն, հաշվապահություն, տնտեսագիտություն դասավանդվում են անգլերեն լեզվով: Ուսուցվում են անգլերեն, հունարեն, արաբերեն: Մելգոնյան հաստատությունը պատրաստում է Լոնդոնի համալսարանի (GCE) եւ Լոնդոնի առեւտրական գրասենյակի Ամերիկյան համալսարանների TOEFL եւ SAT քննությունների համար:

Կրթական համալիրը գտնվում է Կիպրոսի մայրաքաղաք Նիկոսիայի հարավարեւելյան մասում: Այստեղից անցնում է Նիկոսիան Լառնակա եւ Լիմասոլ ծովափնյա քաղաքների հետ կապող ճանապարհը, որը Մելգոնյանի տարածքից ոչ հեռու միանում է մայրաքաղաքի Մակարիոս III պողոտային: Հաստատության եւ Մակարիոս III փողոցի միախառնումը կարծես խորհրդանշում եւ բակը՝ ընդարձակ բարեկարգված տարածություն, որտեղ տեղավորված են հայ երախտավորների հուշարձանները: Դպրոցական բակը համալիրի ֆունկցիոնալ եւ կոմպոզիցիոն միջուկն է, որի շուրջը կենտրոնացած են հիմնական կառույցները: Արեւմուտքից բակը եզրափակում են մեկ գծով դրված երկու ուսումնական մասնաշենք (1926 թ., ճարտ. Կ. Պալյան)՝ եռահարկ միանման քարե շինություններ T-աձեւ հատակագծով եւ ներքին տարածությունների միջանցքային համակարգով: Այստեղ համախմբված են բնագիտության, տարրաբանության եւ կենսաբանության համար, համակարգիչներով օժտված եւ այլ դասասենյակները: Նախկին օրիորդաց վարժարանում գտնվում է հաստատության Մատենադարանը (հիմնված է 1927 թ.), որի ֆոնդերը ներկայումս կազմում են 15 հազար հատոր գիրք: Նույն մասնաշենքում հանդիսությունների դահլիճն է, իսկ մյուսում տնօրինության նստավայրը: Մասնաշենքերի արտաքին ճակատագիծը բնորոշվում են ծավալների եւ հարթությունների ներդաշնակ համաչափություններով: Գլխավոր ճակատների կոմպոզիցիոն լուծումը կառուցված է շքամուտքերի սիմետրիկ առանցքային շեշտադրմամբ, որոնց գեղարվեստական ձեւերը հարստացնում են ճարտարապետական մտահղացումը:

Մասնաշենքերի միջեւ զետեղված է Մելգոնյան եղբայրների դամբարանը, ուր տեղի են ունենում ավանդական «Միաբանություններ»: Դամբարանն իրականացված է հուշարձանի ձեւով, որի մեջ տեղադրված է խաչքար եւ որը պսակվում է բարերարների կիսանդրիներով:

Դասերն ընթանում են օրվա առաջին կեսին: Այստեղ սովորում են աշակերտներ Լիբանանից, Սիրիայից, Մ. Նահանգներից, Հունաստանից, Եթովպիայից, Բուլղարիայից, Եգիպտոսից, Քուվեյթից եւ մի քանի

Վերեւի երեք հարկերում, միջանցքի երկարությամբ դասավորված են երեք հոգու համար նախատեսված ննջարաններ, համապատասխան կահավորանքով՝ մահճակալներով, գրասեղաններով, պահարաններով եւ մեկական լվացարանով: Նախամուտքի մոտ գտնվում է վերակացուի առանձնասենյակը՝ պատասխանատու ուսուցչի, որն ամբողջ օրվա ընթացքում հետեւում է գիշերօթիկի կարգ ու կանոնին: Դեսնախարիսխային հարկում լվացքատունն է լվացքի մեքենայով եւ չորացնող սարքով, որոնք օգտագործում են աշակերտները: Սանհանգույցները լուծված են ընդհանուր սեկցիայով: U աձեւ ուրվագծով բոլորելով բակը, համակառույցն օրգանապես մերվում է միջավայրին: Ճարտարապետական պարզ ծավալների կապակցությունը, հարթությունների հորիզոնական գայտոն ջլատումները եւ գույնը ներդաշնակ հարաբերություն են ստեղծում գեղարվեստական ձեւերի եւ բնական շրջապատի միջեւ:

Օրվա երկրորդ կեսին սաների տնօրինության տակ է գտնվում հաստատության ամբողջ համալիրը: Տարբեր մասնաշենքերում անցկացվում են երգչախմբի, փողախմբի եւ պարախմբի փորձերը, նկարչության եւ երաժշտության պարապմունքները, զանազան ակումբների հանդիպումները եւ այլն: Մեծ ուշադրություն է հատկացված մարզական կյանքին, այդ նպատակով դպրոցական բակից դեպի հարավ-արեւելք կազմակերպված է սպորտային համալիր՝ ծածկված մարզասրահ, որը շրջապատված են ֆուտբոլի, բասկետբոլի, վոլեյբոլի եւ թենիսի հրապարակները:

Երեկոյան արտադպրոցական ժամանցը ընդհատում է սերտողությունը՝ գիշերօթիկի բոլոր սաները պատրաստում են հաջորդ օրվա դասերը: Եւ ամբողջ տարածքը նորից լռության է պարուրվում...

ՍԱՐԳԻՍ ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ,
ճարտարապետության թեկնածու

ԿԻՆՈԱՇԽԱՐՀ

Մորետիի մտերմիկ Իտալիան

«Սա աղի Իտալիայի ամենաանձնախաղեղ ֆիլմն է», այսպես է բնորոշել մամուլը Նաննի Մորետիի «Նվիրական օրագիր» ֆիլմը, որ այս տարի Կաննի փառատոնում շահեց լավագույն ռեժիսորի մրցանակը: Երեք փոքրիկ պատմվածքներ, որոնց միառաստող գրող իր ուղեկցի անհեթեթ արկածները Էոլյան արշիպելագում, իսկ վերջինը՝ «Բժիշկները», Մորետիի օրգանիզմի եւ բժշկական համակարգի փոխանհասկացողության մեկամյա քրոնիկն է:

«Նվիրական օրագիրն» ունի ան-

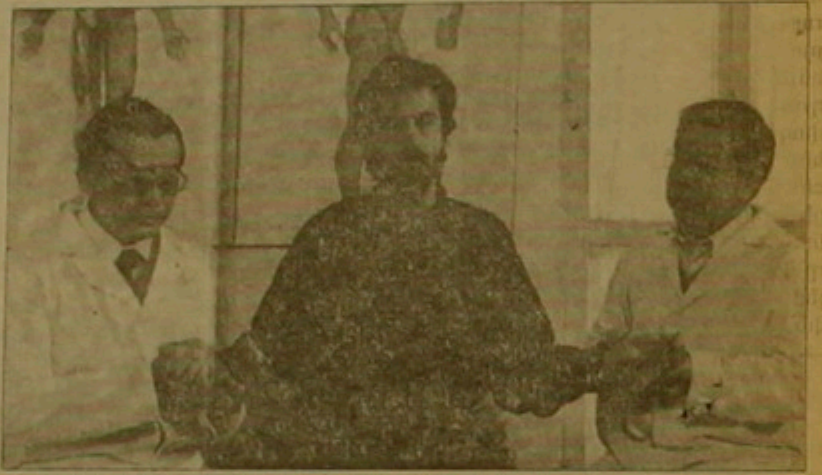

վորում է միայն պատմող-հեղինակ-դերասան-ռեժիսոր-արտադրիչ-պրոդյուսեր-երգիծաբան Ջովաննի (Նաննի) Մորետիի քաղաքացիությամբ հռոմեացի եւ ստեղծագործությամբ համամարդկային կերպարը: Սա արվեստագետի թիվ յոթ լիամետրաժ ֆիլմն է, արտահոս մի օրագիր, որի երեք միանգամայն տարբեր բերբեր խոսությամբ քննում են մարմինն ու հոգին, յուրօրինակ կերպով խորհրդանշում «օրհնված» թեմաների անբողոքիան տեղեկատվություն, քննադատություն, հաղորդակցություն: Մորետին այնպես ինչպես կա, Մորետին մերկ, Մորետին աչք է ծակում:

Ֆիլմի առաջին գլուխը «Վեսպա» խորագրով էքսկուրսիա զբոսանք է օգոստոսյան Հռոմում, որի ընթացքում հեղինակը, ուրբանիզացիայի ծավալման չափը ստուգելու պատրվակով հանձնվում է տարատեսակ ֆանտազմների: Երկրորդը՝ «Կղզիները», պատմում է Նաննիի եւ հելիի մեծ ամուլիսուդ եւ մաստուցման ազատություն: Իր արտաքին թվացյալ պարզության եւ կառուցվածքային հովվածության մեջ այն պարունակում է անսպառ հարստություն՝ առնչվելով 18-րդ դարի փիլիսոփայական առակների հետ: Բացի այդ, Մորետիի մտմնավորած կերպարը պակաս կենտրոնածիգ է, քան սովորաբար: Նա ցուցաբերում է նորահայտ մի քնքշություն եւ համբերություն ժամանակակիցների արտառոց տարօրինակությունների հանդեպ: «Ես սկսում եմ մարդկանց ընդունել այնպես, ինչպես կան: Հրաժարվում եմ ստանձնել իմ բարեկամների գեղարվեստական տնօրենը լինելու դերը»:

Պատկերների լեզվով այս խոստովանանքով Նաննի Մորետին շրջում է իր ստեղծագործության մի էջը: Ավարտելով յոթ լիամետրաժ եւ մեկ կարճամետրաժ ֆիլմ նա այժմ կարող է ստորագրել Ֆելինիի նման «7,5»:

Ն. Վ.

ՀԱՄԱՌՈՏ

Մաքսատուրքերը նվազում են

ԵՐԵՎԱՆ, 7 ՀՈՒՆԻՍ, ՓԱՍ: Մշակույթի նախարարության գեղարվեստական առարկաների արտահանումը կարգավորող փորձագիտական հանձնաժողովը վերջերս մեղմացրել է սահմանափակումների քաղաքականությունը: Նախկինում պետական մաքսային վարչության պահանջով արտահանվող արվեստի արժեքները գնահատվում էին հնարավորին չափ բարձր շուկայական գներով: Այդ ստեղծագործությունների համար սահմանված էր 100 տոկոս մաքսատուրք, որը հատկացվում էր մաքսային վարչությանը եւ բացի դրանից, 5 տոկոս՝ մշակույթի նախարարությանը: Սակայն, ըստ վերջին տվյալների, այժմ մաքսային տուրքը նվազել է մինչեւ 15 տոկոս, բացի դրանից, արտասահման մեկնող նկարիչներին թույլատրվել է Հայաստանից դուրս տանել չհարկվող 5 գեղանկար եւ 10 գրաֆիկական աշխատանք:

Համազգայինի թատրոնի նոր թատերաշրջանը

ԵՐԵՎԱՆ, 8 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հունիսի 10-ին, ժուռնալիստների տան դահլիճում Համազգայինի թատրոնը Վիլյամ Սարոյանի «Մի գավաթ բարություն» նոր ներկայացումով կբացի իր երկրորդ թատերաշրջանը: Թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար Սոս Սարգսյանը հայտնեց, որ նոր թատերաշրջանում թատրոնն իր խաղացանկը համալրել է մի քանի նոր ներկայացումներով: Դրանք են Վամպիլովի «Գավառական պատմությունը», Նիլ Սայմոնի «Շիկացած սիրահարը» եւ Սարտրի «Դռնփակը»: Այս տարի թատրոնը նախատեսում է Շեքսպիր բեմադրել: «Ցանկանում ենք անդրադառնալ նաեւ Հրանտ Մաթեւոսյանի ստեղծագործություններից որեւէ մեկին», ասաց Սոս Սարգսյանը:

ՀՈԲԵԼՅԱՆ

Հուշարձանների պահպանության ընկերությունը 30 տարեկան

ԵՐԵՎԱՆ, 7 ՀՈՒՆԻՍ, ՓԱՍ: Իր 30-ամյա հոբելյանը նշեց Հայաստանի պատմական հուշարձանների պահպանության ընկերությունը: Գոյության այս երեք տասնամյակների ընթացքում վերականգնվել են հանրապետության շուրջ 60 մշակութային հուշարձաններ, մեծապես զբաղվել են դրանց խնամքով ու ուսումնասիրությամբ: Վերջին տարիներին կազմակերպությունը ձեռնամուխ է եղել եւս 12 կիսավեր կառույցների վերականգնման աշխատանքներին, սակայն տնտեսական դժվարությունները, անհրաժեշտ շինանյութերի բացակայությունը, գների աղետալի աճը խոչընդոտեցին դրանց իրագործմանը: Այսօր ընկերությունը շարունակում է միայն երկու ճարտարապետական կոթողների վերանորոգումը: Դրանցից առաջինը Թալինի շրջանի Գառնահովիտ գյուղում գտնվող Ս. Գեւորգ եկեղեցին է, որտեղ ընթացող աշխատանքները հովանավորում է Լոնդոնի Ս. Սարգիս եկեղեցու հոգաբարձուների խորհուրդը՝ այդ նպատակի համար տրամադրելով 50 հազար դոլլար:

Մյուս հուշարձանը Եղեգնաձորի շրջանի Արենի գյուղի Ս. Աստվածածին եկեղեցին է, ուր աշխատանքները տարվում են 1988 թ.-ից, ընկերության միջոցներով: Պատմելով այս մասին, պատմական հուշարձանների պահպանության ընկերության նախագահ Վարազդատ Հարությունյանը հույս հայտնեց, որ բազմիցս ընդհատված եւ կրկին վերսկսվող աշխատանքները հաջողապես շուտով կավարտվեն:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ Մարզական

ՀՐԱՁԳՈՒԹՅՈՒՆ

Երջանիկի երջանկությունը

ՅՈՒՐԻ ԱԼԵՔՍԱՆՅԱՆ

Կարելի է պատկերացնել, թե որքան երջանկություն է ապրել Երջանիկ Ավետիսյանը, երբ ի նշան Եւրոպայի հրաձգության առաջնությունում նրա տարած հաղթանակի՝ հնչել է Հայաստանի օրհներգը, եւ դրա հնչյունների ուղեկցությամբ փողփողալով վեր է խոյացել մեր եռագույնը: Այո, մարզաձեւի արտասահմանյան դպրոցի այդ ներկայացուցիչը, որը մեզանում ճանաչված անուն է, գերազանցեց սոյանիկներ՝ նվաճելով հին աշխարհամասի չեմպիոնուհու կոչումն ու խաղարկված ոսկե մեդալը:

Հրաձգության մրցաշարը, որն ընթանում է Պորտուգալիայի մայրաքաղաք Լիսաբոնում, համալրված է հին աշխարհամասը ներկայացնող երկրների բոլոր առաջատար նշանառուներով: Նրանց մրցավեճը, անշուշտ, չափազանց լարված է, անզիջում: Եւ թեեւ մենք լիարժեք ինֆորմացիա ունենալու բախտ առայժմ չունենք ու անտեղյակ ենք նաեւ մեր բոլոր պատվիրակների մրցելույթներին առնչվող մանրամասներին, բայց հայտնի է, որ ՀՀ սպորտվարչության կիրառական եւ ջրային մարզաձեւերի մարզական բարձրագույն վարպետության դպրոցի (ՄԲՎԴ) սան Երջանիկ Ավետիսյանը հանդես է եկել «կլոր ստենդ» վարժությունում եւ մրցակիցներից ամենադիպուկն է ճանաչվել: Այդ առթիվ շնորհավորում ենք Երջանիկին եւ նրանից ակնկալում նորանոր հաղթանակներ:

Ինչպիսի՞ն կլինեն մեր մյուս ներկայացուցիչների մրցելույթները: Այս մասին կիմանանք քիչ ավելի ուշ, երբ նրանք կվերադառնան հայրենիք: Այդուհանդերձ նշենք, որ նրանց լուրջ քննություն է սպասում «կրկնակի խրամատ» վարժությունում, որի մեկնարկը տրվելու է հունիսի 11-ին:

ԱՍՏՂԵՐԻ ՈՒՂԻՆ

Չինական հեղաշրջում շախմատում

90-ականների սկզբներին դեռեւս մի չինուհի բոլորի համար անսպասելի փոթորիկ առաջացրեց կանանց համաշխարհային շախմատում: Նա զահընկեց արեց աշխարհի չեմպիոնուհի Մայա Չիբուրդանիձեին: Ցիե Ցուն անունով շախմատիստուհու աշխեցուցիչ հաջողությունները փաստեցին, թե ինչպիսի առաջադիմություն են կատարել չինացիները շախմատի «արեւմտյան» տարբերակում: Դա հաստատվեց նաեւ անցյալ տարի Մոնտե Կառլոյում տեղի ունեցած աշխարհի կանանց առաջնության եզրափակիչ մրցախաղում, որտեղ Ցիե Ցուն 5,2-2,5 հաշվով հաղթելով հավակնորդուհի Նանա Իոսելիանիին, պահպանեց աշխարհի չեմպիոնուհու իր տիտղոսը: Անգլիական «Չեսս» շախմատային հանդեսը ուշագրավ հարցազրույց է տպագրել Ցիե Ցուի հետ: Այն Բեյրութի մեր թղթակից Համո Մոսկոֆյանի թարգմանությամբ եւ որոշ կրճատումներով ներկայացնում ենք ձեր ուշադրությանը.

- Շիե Ցուն, թեեւ աշխարհի չեմպիոնուհին ես, սակայն քո մասին շատ քիչ գիտեն Եւրոպայում: Սկսենք նրանից, թե ինչպես է հնչում անուն-ազգանունդ, մանավանդ որ տարբերակները շատ-շատ են:

- Անուն-ազգանունս հնչում է Շիե Ցուն: Շիե ազգանունս է: Չինաստանում ազգանունը դրվում է անունից առաջ:

- Որպես մասնագետ կարո՞ղ ես բացատրել սովորական եւ չինական շախմատի տարբերությունները:

- Մեծագույն տարբերությունները խաղի կանոնների մեջ են: Չինական շախմատում թագավորը չի կարող լքել որոշ շրջանակներ: Սովորական շախմատ խաղալուց առաջ չինական շախմատ էի խաղում: Բայց հետո հրաժարվեցի չինական շախմատից, քանի որ նվազ դինամիկ է:

- Ձեր երկրում ինչքա՞ն մարդ է զբաղվում չինական շախմատով եւ ինչքա՞նը սովորական:

- Չինական շախմատը շատ ժողովրդական է, եւ կարծում եմ, 20 տոկոսը նախընտրում է այդ խաղը:

- Ավելի քան 200 միլիո՞ն:

- Այո, պատճառն այն է, որ երկրում մարդիկ ազատ ժամանակ անցկացնելու միջոցներ շատ չունեն: Նրանք ծանր աշխատանքներ են տանում, եւ խաղը մի տեսակ հանգստացնող է:

- Դա նշանակո՞ւմ է, որ ձեր ժողովուրդը սեր ունի մտավոր խաղերի հանդեպ:

- Անշուշտ: Երբ բազմաթիվ մարդիկ ապրում են Չինաստանում եւ ժամանցի շատ քիչ տեղեր ունեն, ուրեմն սիրված շախմատ են խաղում:

- Քանի՞ տարեկանից սկսեցիր շախմատ խաղալ:

- Մոտավորապես 10: Ես սիրում էի խնդիրներ լուծել եւ պայքարել ու հաղթել:

- Երբեւէ մտածե՞լ ես, որ մի օր պիտի նստես շախմատային գահին:

- Շատ ուրախ էի, երբ շահեցի աշխարհի չեմպիոնուհու կոչումը: Երբեք չեմ պատկերացրել նման բան: Շախմատը սիրում էի եւ խաղում էի առանց մտածելու ուրիշ բաների մասին: Երբ աշխարհի չեմպիոնուհի դարձա, արդեն հարցերը սկսեցին մտասանջել: Ինձ մտահոգում էր, որ ժողովրդական եմ դառնում: Շատ մարդիկ հպարտ են այդ իրողությամբ: Սակայն ես չեմ սիրում համբավը: Նախընտրում եմ լինել պարզ մի անձնավորություն:

- Հիմա դու աշխարհի չեմպիոնուհին ես: Ի՞նչ կլինի հետո:

- Հիմա այդ մասին շատ չեմ մտածում: Կխաղամ մի քանի տարի եւս: Սակայն մի օր պետք է ասեմ. «Հերիք է»: Դա կլինի այն ժամանակ, երբ շախմատը դադարի հաճույք պատճառել ինձ: Շախմատն իմ արհեստը չէ, եւ Կարպովի նման չպետք է խաղամ մինչեւ կյանքիս վերջը:

- Իսկ ի՞նչ պիտի անես շախմատային կյանքից [illegible] հետո:

- Սկսել եմ զբաղվել դասերով: Շախմատի պատճառով տարկետում էի վերցրել:

Նանա Իոսելիանին եւ Շիե Ցունը

- Կարծո՞ւմ ես, որ լավ չես վճարվում:

- Աշխարհի չեմպիոնուհու կոչումը նվաճելու համար ստացա շուրջ 5000 դոլլար: Շա՞տ է դա: Չինական չափանիշներով, անշուշտ, շատ է: Սակայն ուրիշ տեղի համար... Սիրում եմ շախմատ խաղալ եւ ոչ թե նրա օգնությամբ համբավ ձեռք բերել, կամ փող վաստակել:

- Արդյոք տե՞սք է, որ հիմա ֆեդերացիայիդ համար տարադրամ վաստակես:

- Տարվա առաջին կեսում ոչ մի մրցաշարի չմասնակցեցի, քանի որ մեր ֆեդերացիան իր ջանքերը կենտրոնացրել էր երեք կին խաղացողների վրա, որոնք մասնակցում էին աշխարհի առաջնության ընտրական մրցաշարերին: Կարող էի խաղալ Չինաստանում, սակայն մակարդակը շատ ցածր է: Սիրված շարունակեցի դասերս եւ վեց ամիս բնավ շախմատ չխաղացի: Երբ երեք չինացի շախմատիստուհիները պարտվեցին, դրանից հետո կարեւոր դարձա ֆեդերացիայի համար: Իսկ երբ Նանա Իոսելիանին եւ Ժուժա Պոլգարը հավակնորդուհիների եզրափակիչ մրցամարտում վիճարկում էին ինձ հետ խաղալու իրավունքը, ներկայությունս ավելի կարեւոր դարձավ: Շատ չեմպիոններ կարող են ասել. «Ուզում եմ խաղալ այս մրցաշարում եւ ոչ թե մյուսում»: Սակայն ես նման հնարավորություն չունեմ եւ միշտ պետք է թույլտվություն վերցնեմ ֆեդերացիայից:

- Զարմացա՞ր, որ Մայա Չիբուրդանիձեն հավակնորդուհի չդարձավ:

- Այո: Նանա Իոսելիանին մի քիչ բախտավոր գտնվեց: Մայան եւ ես լավ ենք հասկանում իրար եւ մտերիմ բարեկամներ ենք: Մտածում էի, որ առնվազն երկրորդ տեղ կգրավի: Մայան ավելի լավ խաղացող է:

- Կասպարովն ու Կարպովը չեն հանդուրժում իրար, իսկ դուք բարեկամներ եք:

- Կասպարովը վախենում է, որ տիտղոսը կարող է մի օր կորցնել եւ մինչեւ կյանքի վերջը չկարողանալ վերադարձնել:

- Զարմացա՞ր, որ Պոլգար քույրերը հետաքրքրություն դրսեւորեցին աշխարհի կանանց առաջնության նկատմամբ:

- Դրամ շահեն: Նրանց ընտանիքը սիրված է ընդունել, որ տղամարդկանց շրջապատում իրենք չեն կարող հասնել գագաթին: Դրա համար է, որ նախընտրեցին խաղալ կանանց հետ ավելի ուշադրության արժանանալու համար:

- Ի՞նչ կարծիքի ես Յուդիթի մասին:

- Դժվար է ասել: Կարող է շատ լավ խաղալ: Կարծում եմ, թե լավագույնն է: Շատ տաղանդավոր է: Սակայն կարծում եմ, թե չի կարող մնալ բարձրության վրա, խաղալով տղամարդկանց դեմ:

- Ընդունելով, որ Յուդիթ Պոլգարը լավագույն շախմատիստուհին է, արդյոք վատ չե՞ս զգում, երբ մարդիկ այդպես են ասում: Չէ՞ որ դու աշխարհի չեմպիոնուհին ես:

- Ճշմարտությունը դա է: Վերջին երկու կամ երեք տարիներին Յուդիթը լավագույնն է: Ուրիշ ի՞նչ կարող եմ ասել: Ամեն ինչ պատրաստ եմ տալ, երբ իր դեմ պետք է խաղամ, սակայն միջոցներն անհավասար են: Նրանք վերջին չորս տարիներին տղամարդկանց ուժեղագույն մրցաշարերին են մասնակցում, առանց պայքարելու եւրոպա հասնելու համար:

- Կյանքդ ավելի դժվա՞ր է եղել, քան ուրիշներինը:

- Այո: Աշխարհի չեմպիոնուհու կոչումը նվաճելուց առաջ միայն մեկ անգամ եմ մասնակցել տղամարդկանց մրցաշարի: Ինչպե՞ս կարելի է հասնել:

- Կարծում եմ, ուրախ ես, որ աշխարհի չեմպիոնուհին ես, սակայն միաժամանակ աշխարհը պիտի չկործանվի, եթե կորցնես տիտղոսդ:

- Եթե կորցնեմ, անկարող պետք է լինեմ մասնակցել եւրոպական մրցաշարերին, որովհետեւ որեւէ մեկը ինձ [illegible] հետաքրքրվի: Չպետք է հրաժարվեմ տղամարդկանց ուժեղ մրցաշարերից: Տիտղոսս կորցնելու դեպքում [illegible] պետք է լինեմ, որովհետեւ մրցաշարերի հրավերներից զաս, կորցնելու [illegible] չեմ ունենա:

- Պետք է ասեմ, որ մտածելու ձեւդ իրատես է:

- [illegible] իմ ժողովրդի իսկական արժանի [illegible] պետք է լինի:

ՇԱԽՄԱՏ

Բուենոս Այրեսի փոխարեն Նյու Յորք

ԶԱՎԵՆ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ
հատուկ «Ազգի» համար
Լոս Անջելես

Արեւմտյան կիսագնդում հայ գրոսմայստերների մրցելույթների ծրագրում փոփոխություններ մտան: Արգենտինյան կողմը, ցավոք, այդպես էլ կարողացավ անհրաժեշտ միջոցներ գտնել Հայաստանի հավաքականի հետ մրցախաղը կազմակերպելու համար, եւ նախատեսված ուղեւորությունը Բուենոս Այրես չկայացավ: Արգենտինացիները առաջարկում են հանդիպումը հետաձգել մինչեւ հոկտեմբեր, բայց դա, բնականաբար, արդեն ապագայի խնդիրն է: Իսկ առայժմ մեր գրոսմայստերական հնգյակից մեկը՝ Աշոտ Անաստասյանը, վերադառնում է Երեւան, իսկ մյուս չորսը պատրաստվում են մեկնարկել հունիսի 20-ին Նյու Յորքում սկսվելիք խոշորագույն մրցաշարում, որի նախաձեռնողը Գարրի Կասպարովի գլխավորած պրոֆեսիոնալ շախմատիստների ասոցիացիան է: 25-ական ռոպե ժամանակով նման անդրանիկ մրցաշարը «Կրեմլյան աստղեր» անվանումով, մի քանի շաբաթ առաջ անցկացվեց Մոսկվայում: Նյույորքյանը երկրորդն է, որին կհաջորդեն Լոնդոնի եւ Փարիզի մրցումները եւ չորս մրցաշարերի արդյունքներով կորոշվի ուժեղագույնը:

Մեր շախմատիստներից առաջինը Նյու Յորք թռավ Վլադիմիր Հակոբյանը, որը որոշեց ոչ միայն տեղում պատրաստվել կարեւոր մարտերին, այլեւ հետեւել այստեղ անցկացվող չեմպիոնի կոչման հավակնորդների մրցախաղերին: Ի դեպ, հավակնորդ Օլեգ Ռոմանիշինի մարզչական Արշակ Պետրոսյանն է, այնպես որ Հակոբյանն այժմ Նյու Յորքում գտնվող միակ երեւանցի գրոսմայստերը չէ:

Լոս Անջելեսից մեկնեց նաեւ Սմբատ Լպուտյանը, բայց մինչեւ վերոհիշյալ կարեւորագույն մրցաշարը նա մի քանի օր կանցկացնի Տեխասի նահանգում Հյուստոն քաղաքում:

Վերջիններս Նյու Յորք կմեկնեն Ռաֆայել Վահանյանը եւ Արտաշես Մինասյանը, որոնք նախապատրաստությունն անցկացնում են Կալիֆորնիայում:

Պրոֆեսիոնալ շախմատիստների ասոցիացիայի մրցաշարի ավարտից հետո հայ գրոսմայստերները հուլիսի սկզբներին Ֆիլադելֆիայում կմասնակցեն եւս մեկ խոշոր միջազգային մրցաշարի, որով էլ կավարտեն իրենց ամերիկյան մրցելույթները»:

Կանայք տղամարդկանց դեմ

Մոնակոյում տեղի է ունենում շախմատային անսովոր մրցախաղ: Ավագ սերիի գրոսմայստերների դեմ մրցում են ուժերի ծաղկման շրջանում գտնվող աշխարհի ուժեղագույն շախմատիստուհիները: Դա նմանատիպ չորրորդ մրցախաղն է: Պառավների թիմում հանդես են գալիս աշխարհի նախկին չեմպիոններ Վասիլի Սմիսլովը, Բորիս Սպասկին, Լայոշ Պորտիշը, Վլաստիմիր Հորտը, որը հիմա բնակվում է Գերմանիայում, եւ Բենտ Լարսենը: Նրանց դեմ ասպարեզ են դուրս եկել աշխարհի չեմպիոնուհի Ցիե Ցունը (ճիշտն այսպես է, եւ ոչ թե Սե Ցզյուն), Յուդիթ Պոլգարը, Մայա Չիբուրդանիձեն, Նանա Իոսելիանին եւ Քետևան Արախամիան: Անցյալ տարի նմանատիպ մրցախաղում անակնկալ հաղթանակ տարան գեղեցիկ սեռի ներկայացուցիչները: Վաղուց անցել են այն ժամանակները, երբ աշխարհի ուժեղագույն գրոսմայստերները ոչ-որի էին անում կանանց հետ, ու դա մեծ անակնկալ էր համարվում: Ընթացիկ մրցախաղում էլ պայքարն անզիջում է: Այսպես, երկրորդ տուրում Ցիե Ցունը հաղթեց Լարսենին, Նանա Իոսելիանին Պորտիշին, բայց ահա Չիբուրդանիձեն զիջեց Հորտին, Արախամիան Սպասկուն, Յուդիթ Պոլգարը Սմիսլովին: Առայժմ 7-5 հաշվով առջեւում են տղամարդիկ:

ԲՌՆՑՔԱՄԱՐՏ

Հավակնորդների թիվը նվազում է

Թայլանդում անցկացվող բռնցքամարտի աշխարհի գավաթի խաղարկությունում զգալիորեն նվազում է հաղթողի կոչման հավակնորդների թիվը: Ցավոք, Հայաստանի հավաքականի երկու անդամներ պարտություն կրելով, դուրս մնացին հետագա պայքարից: Այսպես, կիսածանր քաշային Հայկ Պոստոյակյանը պարտվեց ղազախստանցի Վասիլի Ժիրովին, իսկ կիսամիջին քաշային Հայկ Հակոբյանը զիջեց գերմանացի Անդրեաս Օտտոյին: Հուրախություն մեր մարզասերների, հաջող հանդես եկավ միջազգային մի շարք մրցաշարերի մրցանակակիր Լեւոնիկ Պապյանը, որը մենամարտը շահեց մալայզացի բռնցքամարտիկ Ստիվ Նարայնանայից:

Արմենպրես

ԼՈՂ

Ալեքսանդր Պոպովը կրկին լավ մարզավիճակում

Ծանր տարաժամությունների լողի Եւրոպայի չեմպիոն վոլգոգրադցի Ալեքսանդր Պոպովը պատասխանատու մեկնարկներից առաջ կրկին գերազանց մարզավիճակում է: Ռուսաստանի առաջնությունում նա իր սիրած 100 մ ազատ ոճով լողատարածությունում հավասարը չունեցավ եւ նվաճեց Ռուսաստանի չեմպիոնի կոչումը: 100 մ թիկնալողում Պոպովը գրավեց 2-րդ տեղը: Այստեղ չեմպիոնի կոչումը նվաճեց վոլգոգրադցի մեկ այլ լողորդ՝ Վլադիմիր Սելկովը: Բատերֆլայ ոճով [illegible] 200 մ տարածությունում նույնպես աչքի ընկավ Վոլգոգրադի ներկայացուցիչը: Դա Դենիս Պանկրատովն է: Ռուսաստանի առաջնությանը մասնակցում էին նաեւ նախկին ԽՍՀՄ հանրապետություններից Ղազախստանի, Լատվիայի, Ուկրաինայի, Ադրբեջանի ուժեղագույն [illegible] [illegible] տանի առաջնությունն [illegible] կը [illegible] որ ստուգատեսն [illegible] Պետերբուրգում [illegible] խաղերից առաջ:

[illegible]

ԱԶԳ
Օրվա հեռատիպ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Արյունհետեւ առանց դատական ատենակալների

ԵՐԵՎԱՆ, 8 ՀՈՒՆԻՍ, ՄՆԱՐՔ: Հայաստանի առաջին ատյանի դատարաններում խաղաղական բոլոր գործերը այսուհետեւ դատավորներն են քննելու միանձնյա կարգով, առանց դատական ատենակալների: Համանման կարգով են քննելու նաեւ այն քրեական գործերը, որոնք կապված չեն ծանր հանցագործությունների հետ: Քաղաքացիական դատավարության եւ քրեական դատավարության օրենսգրքության, ինչպես նաեւ դատավարության մասին օրենքի մեջ այսպիսի ուղղումներ ընդունեց այսօր հանրապետության խորհրդարանը:

Ինչպես հայտարարեց Հայաստանի Գերագույն դատարանի նախագահ Տարիել Բարսեղյանը, օրենսդրության մեջ այս նորույթն ընդունված է՝ հաշվի առնելով հանրապետության տնտեսական ու ֆինանսական ծանր վիճակը, եւ այն շրջանային դատարաններին թույլ կտա ավելի օպերատիվորեն քննել գործերն ու վճիռներ կայացնել դրանց առթիվ:

Ինչ վերաբերում է Հայաստանում երդվյալ ատենակալների դերին, ապա Բարսեղյանի խոսքերով ասած, «այդ հարցը պետք է համակողմանիորեն ուսումնասիրեն համապատասխան հանձնաժողովները, եւ դրանից հետո միայն այն կդրվի խորհրդարանի քննարկմանը»:

ԳՆՈՒՄ ԵՄ

Մեկ կամ երկու սենյականոց բնակարան քաղաքի կենտրոնում կամ մետրոյի «Բաղրամյան» կամ «Բարեկամություն» կայանների մոտակայքում, մեկ միլիոն դրամի սահմաններում: Զանգահարել 582483

ԲԱՔՈՒ

«Ռուսաստանի ատոմային լոբբին հայկական ատոմակայանի վերաբացման օգտին»

Ռուսաստանի ատոմային էներգետիկայի նախարարության պատասխանատու աշխատակիցների մի խումբ օրերս եղավ Հայաստանում, որտեղ ծանոթացավ Հայկական ատոմային էլեկտրակայանը (ԱԷԿ) վերստին գործարկելու աշխատանքներին եւ բավարարվեց նրանց ընթացքով ու որակով: Ադրբեջանի բնապահպանության եւ բնության օգտագործման հսկողության պետական կոմիտեի բնության օգտագործման ծրագրավորման բաժնի վարիչ Ֆիքրեթ Ջաֆարովը Խաբար-սերվիս գործակալության թղթակցին հայտնել է, որ «Ռուսաստանի Դաշնության ատոմային խորհրդակցյան լոբբին «Ռոսատոմնաշ» ընկերությունը, գլխավոր դեր է կատարում Հայկական ԱԷԿ-ը վերագործարկելու հարցում, քանի որ ներկայումս նեղանկայի ֆինանսային դժվարություններ է կրում»:

Ֆիքրեթ Ջաֆարովի հաղորդման համաձայն, Հայկական ԱԷԿ-ի աշխատանքների վերսկսման համար անհրաժեշտ միջոցները բերվում են Ռուսաստանից «Ռոսատոմնաշ» կողմից հատկացված արտոնյալ երկարաժամկետ վարկերի տեսքով: Վերջինիս գործունեությունը 1994–95-ին ֆինանսավորվելու է այս էլեկտրակայանի աշխատանքի հաշվին: «Ռուսաստանի տնտեսական ծանր իրադրության կապակցությամբ, Ռուսաստանի ատոմային էներգետիկայի նախարարությունը փաստորեն տնտեսական իր պատվախնդրությանը զոհաբերում է տարածաշրջանի էկոլոգիական բարեկեցությունն ու նրա բնակչության անվտանգությունը», նշել է Ֆիքրեթ Ջաֆարովը: Նա հաղորդել է նաեւ, որ Հայկական ԱԷԿ-ի գործարկման նախագծի ՄԱԷՄԳ-ի (Ատոմային էլեկտրակայանների միջազգային գործակցություն, ՄԱԳԱՏԷ) պաշտոնական հավանությանն, ի պատասխան Հայաստանի Կանաչների շարժման նախաձեռնությամբ, Ադրբեջանի, Վրաստանի, Գերմանիայի, Նիդեռլանդների, Ռուսաստանի, Թուրքիայի համապատասխան շարժումների անկախ փորձագետների միություն է ստեղծվել, որոնք մերժել են այդ որոշումը: Այսօր էկոլոգիական միջազգային կազմակերպությունները դեմ են այս էլեկտրակայանի վերագործարկմանը: Համաշխարհային մամուլում բազմիցս հրապարակվել են հաղորդումներ ԱՄՀ երկրների ատոմային էլեկտրակայանների տեխնիկական հիմնական ցուցանիշների անվտանգության անհրաժեշտ նորմերին չհամապատասխանելու մասին: Վերջերս Մոսկվայում տեղի ունեցած փորձագետ-էկոլոգների հանդիպման ժամանակ ադրբեջանական պատվիրակությունը կրկին բարձրացրեց Հայկական ԱԷԿ-ի վերագործարկումն արգելելու հարցը, որը աջակցություն գտավ Ռուսաստանի էկոլոգիայի նախարարության կողմից: «Սակայն, այս հարցում վերջին խոսքը քաղաքագետներինն է», եզրափակեց Ֆիքրեթ Ջաֆարովը: ՆՏ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Քութեշի տարածումը ազգային խնդրի բնույթ է ընդունում

ՄՈՍԿՎԱ, 7 ՀՈՒՆԻՍ, ՌԻԱ-ՄՆԱՐՔ: Ռուսաստանի անվտանգության խորհրդի քարտուղար Օլեգ Լոբովը Ռուսաստանի առաջատար մասնագետների միավորված աշխատանքային խմբին հանձնարարեց վերլուծել երկրում քութեշի տարածման հետ կապված կացությունը: Այդ հիվանդության դեմ պայքարի միջոցներն է մոտ ժամանակներս քննարկելու անվտանգության խորհրդի առողջության պահպանման միջգերատեսչական հանձնաժողովը:

Սանիտարա-համաճարակաբանական հսկողության պետկոմիտեի տվյալներով, վերջին երեք տարում Ռուսաստանում քութեշով հիվանդանալու դեպքերն աճել են 20 անգամ: Թեպետեւ վերջին ամիսներին նկատվել է հիվանդությունների քանակի նվազման միտում, այդուհանդերձ այս տարի արդեն գրանցվել է հիվանդանալու ավելի քան 7 հազար դեպք, մահացել է 167 մարդ: Հիվանդացածների 70 տոկոսից ավելին 30–50 տարեկան մարդիկ են: Բժիշկները նշում են, որ ավելացել է հիվանդության կլինիկական ծանր դեպքերի քանակը, նախ եւ առաջ այն մարդկանց շրջանում, որոնք քութեշի դեմ չեն պատվաստվել: Մասնագետների կարծիքով, համաճարակի հիմնական պատճառը պատվաստումներից շատ ռուսաստանցիների հրաժարվելն է: Զարգացած երկրներում այդ վարակի դեմ պատվաստվում են 90–95 տոկոսը: Մինչդեռ Ռուսաստանում դրա դեմ պատվաստվել են մեծահասակների սոսկ 30 տոկոսը եւ երեխաների 70 տոկոսը:

Եղանակը Հայաստանում

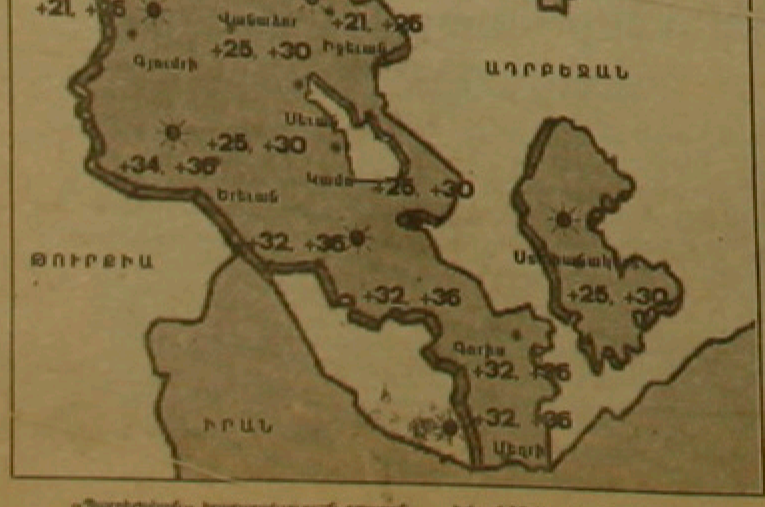

ՏԱՍԱՌՈՍ

Բանակցություններ հուլիսին

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 8 ՀՈՒՆԻՍ, WSJ, BBC: Հորդանանն ու Իսրայելը համաձայնություն կայացրին իրենց միջեւ խաղաղ համակեցություն ստեղծելու մի շարք միջոցառումների շուրջ, ներառյալ Հորդանան-Եգիպտոս՝ Իսրայելով անցնող մայրուղու շինարարության եւ սահմանամերձ արգելանոց-այգի ստեղծելու ծրագրերը: Վաշինգտոնում կայացած երկօրյա բանակցություններից հետո կողմերը պայմանավորվեցին Սիրիային չանհանգստացնելու նկատառումով շատ ետաճել, եւ սահմանների, անվտանգության, ջրային ռեսուրսների եւ վիճելի այլ հարցերի շուրջ բանակցություններն սկսել առաջիկա ամիս:

ԿԺԴՀ-ն պլուտոնիում ունի

ՎԻԵՆՆԱ, 8 ՀՈՒՆԻՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Իր ունեցած միջուկային նյութերի վերաբերյալ Հս. Կորեայի ներկայացրած տվյալների եւ ատոմային էներգիայի միջազգային գործակալության ունեցած տեղեկությունների տարբերությունները ստիպում են այն հետեւությունն անել, որ նա ունի որոշակի քանակությամբ «չհայտարարված» պլուտոնիում: Թեեւ գործակալությանը հայտնի չէ «խոսքը գրամների՞, թե կիլոգրամների մասին է»:

Ծխելը նույնպես քաղցկեղածին

ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ, 8 ՀՈՒՆԻՍ, WSJ: Միջնորդավորված ծխողների (ծխողների սիգարետի ծուխը ներշնչել) շրջանակում կատարված ուսումնասիրությունը ցույց տվեց, որ ծխող ամուսինների չծխող կանանց մոտ 30 տոկոսով ավելանում է թոքերի քաղցկեղի կարելիությունը, բաղդատած չծխողների բնակարանում ապրող կանանց հետ: Ուսումնասիրությունը կատարել է Ամերիկյան բժշկական ընկերակցության գիտական պաշտոնաթերթը: Նույն ընկերակցությունը վերահաստատեց, թե ծխախոտը մոլիացնող քարանյութ է:

ԱՇԽԱՐՀ

Ռուսաստանին տրված ԱՄՆ դոլարները հայտնվեցին Կիպրոսի բանկում

ՆԻԿՈՍԻԱ, 7 ՀՈՒՆԻՍ, ԲԻԶՆԵՍ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ռուսաստանցի մի գործարար, որի անունը՝ չի նշվում, վերջերս ասես տացնալի ազդանշանով ոտքի հանեց Կիպրոսի ծովափնյա բանկի բոլոր ծառայողներին, ոստիկանությանը եւ նույնիսկ Նիկոսիայի ամերիկացի փորձագետներին, գրում է «Ալիսյա» թերթը «Մոսկվայի Մ. Նահանգների հատկացրած դոլարները հայտնվել են Կիպրոսում» հոդվածում: Այդ գործարարը «ծովափնյա բանկի» գանձապահին խնդրել էր բանկում իր հաշվին կանխիկ ընդունել ավելի քան 100 հազար դոլլար: Բանկի ծառայողները զգուշացել էին, թե արդյոք կեղծ դրամ չի՞ առաջարկում ռուսաստանցի գործարարը, քանի որ թղթադրամները գրեթե նոր-նոր էին, գրում է թերթը: Անմիջապես ոստիկաններ էին կանչվել արխիական սարքով մոտ 140 հազար դոլլարի ստուգման համար: Պարզվել էր, որ բոլոր փողերն իսկական էին: Հրավիրվել էր նաեւ ամերիկացի փորձագետ, որի եզրակացությունը բառացիորեն շշմեցրել էր բոլոր մասնագետներին եւ ոչ մասնագետներին: Փորձագետը հավաստել էր, որ անկասկած, ներկայացված բոլոր դոլլարները Ռուսաստանին ԱՄՆ-ի հատկացրած օգնության մի մասն են կազմում: Բացի դրանից, ամերիկացի փորձագետին հայտնի էին այդ փողերի առաքման եւ ստացման ժամկետները: Ամենից շատ զարմացրեց, որ ամերիկացիներին հայտնի են նույնիսկ Ռուսաստան ուղարկված թղթադրամների համարները: Ծովափնյա բանկը ընդունեց դոլլարները, քանի որ հետաքննության գլխավոր նպատակը դրամանիշերի խնդրո պարզումն էր, նշում է թերթը:

Պեստումայի պատգամավորը հրաժարվեց աշխատավարձից

ՄՈՍԿՎԱ, 7 ՀՈՒՆԻՍ, ՌԻԱ-ՄՆԱՐՔ: Պետդումայում կոմունիստների խմբակցության անդամ Վլադիմիր Սեմագոն հրաժարվեց պատգամավորական ռոճիկ ստանալուց: Նրա ասելով, դա բողոք է Պետդումայի ներկայիս իրավազուրկ կարգավիճակի դեմ, որը ավելին չէ, քան սոսկ նախագահական վարչակազմի բաժիններից մեկը, որի հաշվապահությունում աշխատավարձ են դուրս գրում պատգամավորներին: Ինչպես ասաց Վլադիմիր Սեմագոն, Դումայում իրեն հասանելիք ամսական մոտ 500 հազար ռուբլին ինքը մտադիր է փոխանցել բարեգործական նպատակների համար:

Պետդումայի առայժմ միակ այսչափ անշահախնդիր ժողովրդական ընտրյալը Մոսկվայի առեւտրական ակումբի գլխավոր տնօրենն է, սակայն նրա իսկ բառերով, այդ պաշտոնն էլ նա կատարում է հասարակական հիմունքներով եւ ապրում նախկին ձեռնարկատիրական գործունեությունից ստացվող եկամուտներով:

Համաճարակի բռնկման վտանգ

ԹԲԻԼԻՍԻ, 8 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Թբիլիսին գտնվում է համաճարակի բռնկման շեմին», լրագրողներին հայտարարեց Վրաստանի մայրաքաղաքի ախտահարման կայանի գլխավոր բժիշկ Մոսաձեն: Այսօր քաղաքի դպրոցներում արդեն գրանցված են «Բոտկինի հիվանդությամբ», բոխխտի բաց ձեւով հիվանդանալու դեպքեր, դրանց կարող են հաջորդել խոլերան, ժանտախտը: Քաղաքի սանիտարական վիճակը բարելավելու համար, գլխավոր բժշկի կարծիքով, կպահանջվի առնվազն 50 հազար դոլլար: Մոսաձեն պետության ղեկավարին, մասնավոր կառուցվածքներին, քաղաքացիներին կոչ արեց ուժերի եւ հնարավորությունների սահմաններում օգնել ձեռք բերելու ախտականխիչ միջոցներ:

Շվեդիան արտոնեց համասեռ ամուսնությունը: Դանիայից եւ Նորվեգիայից հետո Շվեդիայի խորհրդարանը հաստատեց նույն սեռի մարդկանց միջեւ ամուսնությունը, այն պայմանով, որ զույգերին չի թույլատրվում որդեգրել երեխաներ եւ ոչ էլ արհեստական հղիությամբ ունենալ երեխաներ: Նոր օրենքն ուժի մեջ կմտնի հունվարի 1-ից:

ԵՐԵՎԱՆ-ԴՈՒԲԱՅ-ԵՐԵՎԱՆ
Ուղիղ չվերթ (5 օր)
Թռիչքը ՀՈՒՆԻՍԻ 17-ին
Հասցեն՝ Գեւորգ Քոչարի 21
հեռ. 58.92.83
Դամասկյան թատրոնի ծառայողական մուտքից
A&R TRAVEL

NAAV AIRCORPORATION
ԵՐԵՎԱՆ-ԲՈՒԽԱՐԵՍՏ-ԵՐԵՎԱՆ
Ուղիղ ավիաչվերթ (առանց ՄԻՋԱՆԿՅԱԼ վայրէջքի)
✔ Շահավետ տուրիստական ուղեւորություն
✔ Անհրաժեշտ փաստաթղթերի շտապ ձեւակերպում
✔ Անհամեմատ ցածր գներ
✔ Ուղեւորությունը՝ հունիսի 19-ից 23-ը Բուխարեստում, հյուրանոցի կանցառով
Ամեն ուրբաթ ուղիղ ավիաչվերթ
ԵՐԵՎԱՆ-ՕՄՍԿ
Ամեն հինգշաբթի ուղիղ ավիաչվերթ
ԵՐԵՎԱՆ-ՊԵՆԶԱ
«Սեւան» հյուրանոց, 119,120 սենյակ:
Հեռ. 56.49.78, 58.26.53, 58.13.84
A STYLE

«Նաիրիտպագրի» հրատարակչության տպարան, Երեւան 23 Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Տպաքանակ 15 000. Պատվեր 1775. Ստորագրված է տպագրության՝ 8. 06. 1994. Գինը՝ 5 դրամ

digitised by A.R.A.R.@